

**Museu d'Història
de Catalunya**

Memòria

20

22

Memòria 2022
Museu d'Història de Catalunya

Gener - desembre 2022

	Índex
5	1 PRESENTACIÓ
6	2 COL·LECCIÓ 2.1 Incrementos 2.2 Conservació 2.3 Documentació 2.4 Préstecs 2.5 Museu Presenta
12	3 EXPOSICIONS 3.1 Exposició permanent 3.2 Exposicions temporals <i>Els Català, fotògrafs d'un segle</i> <i>Crim i delictes</i> <i>Espero una postal</i> 3.3 Intervencions puntuals <i>Escultures de Miquel Samitier</i> <i>Parlar és a les teves mans</i> 3.4 Exposicions itinerants
18	4 PROGRAMES PÚBLICS 4.1 Serveis educatius 4.2 Activitats 4.3 Accessibilitat 4.4 Amics del museu 4.5 Comunicació i difusió
30	5 ACCIONS ESPECÍFIQUES 5.1 Pla estratègic. Estudi qualitatiu de públics i grups d'interès del MHC
31	6 XARXES TEMÀTIQUES DE MUSEUS 6.1 Xarxa de Museus i Monuments d'Història de Catalunya 6.2 Xarxa de Museus d'Etnologia de Catalunya
35	7 INDICADORS
36	8 PRESSUPOST
37	9 CRÈDITS

Durant l'any 2022, el Museu d'Història de Catalunya (MHC) ha continuat la tasca d'estudiar, conservar, exposar, promoure i difondre la història de Catalunya com a patrimoni col·lectiu, des d'una posició activa de participació i contribució al desenvolupament de la societat.

El 2022 s'ha tancat amb un important creixement de visitants respecte dels dos anys precedents, amb una evident línia de recuperació.

Entre els projectes executats el 2022, cal destacar la presentació de l'exposició temporal 'Els Català, fotògrafs d'un segle' inaugurada el 19 de gener de 2022, coproduïda amb l'Arxiu Nacional de Catalunya i amb col·laboració amb l'Arxiu del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. La mostra, de gran format, s'emmarca dins dels actes commemoratius del centenari del naixement de l'emblemàtic fotògraf Francesc Català-Roca /l'Any Francesc Català-Roca.

Aquesta actuació dins l'àmbit museològic ha rebut l'accèssit en la categoria de Patrimoni dels II Premis El Temps de les Arts. L'exposició, a més a més, ha possibilitat oferir activitats pensades per públic amb discapacitat visual, fent un pas més en l'objectiu de ser un museu inclusiu.

També en relació als espais expositius, el MHC ha inaugurat les exposicions destacades "Crim i delicte" i "Espero una postal". Amb l'exposició 'Crim i delicte' posem fi a una acord de col·laboració iniciat l'any 2016 entre el MHC i la Universitat de Barcelona que ha permès, mitjançant diverses exposicions, donar a conèixer algunes de les col·leccions més importants creades per departaments, facultats o centres de recerca de la UB i que constitueixen un ric i molt divers patrimoni cultural.

Es manté el compromís i l'esforç per augmentar i millorar l'oferta educativa per a públic escolar, mitjançant l'inici de projectes en col·laboració amb escoles i la renovació d'activitats per tal que s'adeqüin a les dinàmiques, les necessitats i els interessos de l'alumnat.

Aquest curs, marcat per la represa després de la crisi de la COVID, s'ha caracteritzat pel retorn dels grups escolars al museu, tot i que encara no s'han assolit els nivells de participació habituals. Aquest parèntesi ha permès endegar una reflexió sobre els objectius del Servei Educatiu que s'ha plasmat, finalment, en la redacció d'un Projecte Educatiu propi.

Amb el Projecte Educatiu, el museu pretén dotar-se d'unes bases a partir de les quals bastir una estratègia educativa i afrontar els reptes actuals de la nostra societat, sempre subjecte al canvi i a la millora contínua. El Projecte Educatiu marca les línies d'acció a desenvolupar els propers anys, amb una especial atenció a l'hora d'oferir activitats vivencials que generin empatia amb la gent del passat i estimulin l'aprenentatge a partir del treball amb les fonts d'aquest coneixement.

La importància de l'exposició temporal 'Els Català, fotògrafs d'un segle' ha marcat l'oferta d'activitats tant les culturals com les educatives. Així, ha estat una oportunitat per posar en marxa el Fotoreport, un taller de fotografia narrativa adreçat a l'educació secundària i postobligatòria amb l'objectiu de generar un espai d'expressió i creació per als joves.

Al voltant de l'exposició, s'han presentat activitats diverses relacionades amb fotografia com el taller de fotografia amb mòbil o l'experimentació amb la llum en l'espai lúdic. Destacaríem l'èxit del cicle de tertúlies *Imatges de Catalunya*, fet amb la publicació *La Mira*, que presentava un recorregut per les imatges que documenten la història recent del país, de la mà d'alguns dels professionals més destacats.

Quant a les activitats relacionades amb la recerca, cal fer esment de l'organització del Simposi "Ramon Berenguer IV i Peronella: Unió dinàstica i projecció exterior", que pretenia presentar un estat de la qüestió exhaustiu, així com fer noves aportacions i estimular la reflexió sobre un dels períodes més decisius de la nostra història. Actualment, les actes del Simposi es troben en procés de publicació.

A nivell comunicatiu, al final del 2022 s'inicià el projecte *SOM pòdcast*, una proposta d'àudio digital periòdica que s'ha impulsat per donar a conèixer diferents períodes de la història catalana d'una forma divulgativa i didàctica.

D'altra banda, la dimensió nacional del museu ha continuat ben activa a través del desenvolupament dels projectes transversals que es duen a terme amb les dues xarxes liderades pel museu, la Xarxa de Museus d'Etnologia de Catalunya i la Xarxa de Museus d'Història i Monuments de Catalunya.

Jordi Principal
Director del Museu d'Història de Catalunya

2 COL·LECCIÓ

Les tasques principals referents a la col·lecció s'han centrat en la gestió dels expedients de donació, compres i dipòsits dels objectes que s'hi han incorporat durant l'any 2022.

2.1 INCREMENTS

INCREMENTS

Donacions gestionades: 5 donacions

Comprades: 9

Total peces: 29

Durant el 2022 el Museu ha rebut un total de 5 donacions d'objectes i obres per la col·lecció. En primer lloc destaquem la instal·lació artística titulada Catalunya. Avui. Fertilitat en mode de Espera de l'artista alemany Michael Kirkegaard, una obra que reflexiona sobre la identitat de Catalunya i el seu futur. Altres donacions han permès ampliar les col·leccions dedicades a l'època de la dictadura, com ara el cartell del Congrés Eucarístic de 1952 i la placa commemorativa de la inauguració de la carretera de Sant Pere de Rodes, amb el grafiti de les quatre barres, com a testimoni de la resistència antifranquista.

Entre els objectes adquirits per compra destaquem el conjunt de set emissions accionaries de l'empresa coneguda com La Canadenca, així com un dels primers cartells editats amb motiu de les festes de Barcelona de l'any 1892. També destaquem el retrat d'Isabel Llorach dibuixat per l'artista Ramon Casas. Finalment hem de destacar les peces adquirides a través del Fons Nacional per a l'adquisició de béns culturals de la Generalitat i dipositades al Museu: una escultura d'un ploraner, atribuïda a Gil de Morlanes el Vell (1475-1515), provinent del Monestir de Poblet, i el retrat d'un indià, de 838, de l'artista Francesc Jubany.

Restauració de l'aquarel·la de C. Lorenzale pel CRBMC. Banys d'hidròxid per a tractar el ferro arqueològic de Sta. Creu de Roda

Restauració de dibuixos del fons d'art de l'Avui.

2.2 CONSERVACIÓ

CONSERVACIÓ PREVENTIVA I RESTAURACIÓ

El MHC té cura de la seva col·lecció i aplica mecanismes de preservació a tots els seus processos, amb la qual cosa procura una estabilització, una exposició i un emmagatzematge correctes dels objectes. Així doncs, pren les mesures ambientals adequades per a cada material, tenint en compte el clima, la llum, la pol·lució, etc., i impulsa la restauració de les obres en l'àmbit curatiu, preventiu i reconstructiu, i així retorna al patrimoni el seu valor testimonial.

L'any 2022 ha realitzat diversos tractaments i ha portat a terme el manteniment requerit per la seva col·lecció exposada i en reserva, de la mà de professionals especialitzats segons el tipus d'intervenció i en col·laboració estreta amb el CRBMC.

RESTAURACIONS

S'ha donat preferència als objectes que requerien una intervenció d'urgència, així com aquells que havien de ser exhibits a l'exposició permanent, formant part de l'espai reformat sobre la història del segle XIX.

Al 2022 s'han efectuat un total de 84 intervencions que inclouen tractaments de neteja química, estabilització, fixació i protecció de diferents suports:

- Mapa de Catalunya de l' Associació catalana protectora de l'Ensenyança
- Estudi preparatori de la pintura *Mort de Pere El Gran*, de Claudi Lorenzale

- Dibuixos i gravats de temàtica diversa, del s. XIX
- Dibuixos i pintures del fons d'art de l'Avui
- Revistes enquadernades de l'Exposició Universal de 1888
- Mapa de Catalunya de J. Aparici, de 1720
- Material arqueològic de ferro de Sta. Creu de Roda

MANTENIMENT I PRESERVACIÓ

Tant la col·lecció exposada com la dipositada a les reserves requereix un manteniment preventiu que inclou inspecció, neteja superficial i revisió dels mètodes d'instal·lació o embalatge. L'any 2022 s'han realitzat:

- 102 Inspeccions i neteges superficials de manteniment preventiu: obres exposades de forma permanent, del s. I al XX (Planta 2-3 i altres espais).
- 109 Desinsectacions en cambra d'anòxia: objectes etnogràfics i de vida quotidiana.
- 273 inspeccions, etiquetatge, embalatge protector i trasllat de col·lecció a la nova reserva externa de Valldoreix; objectes etnogràfics, de ciència i tècnica o vida quotidiana.

INTERVENCIONS PREVENTIVES I DE CONTROL

Les condicions ambientals dels espais són un factor determinant per a la preservació dels objectes de museu, sotmesos sempre a agents nocius diversos. De la seva adequació i control en dependrà el futur de les col·leccions que tenim en custòdia.

Per aquest motiu, l'MHC adapta sempre els nous espais a les condicions òptimes de conservació, i porta a terme de forma periòdica actuacions museogràfiques i

Restauració de pintures del fons d'art de l'Avui.

de control ambiental, mostreig i monitoreig de diversos paràmetres.

Al 2022 ha efectuat el registre i control ambiental de 2 plantes d'exposició i 4 reserves a l' edifici del MHC de Palau de Mar: clima, il·luminació, nivells de pol·lució, plagues... Recanvi de sals de sílice i calibratge manual de Data Loggers de temperatura i humitat relativa.

Inspecció de control i registre climàtic del fons exposat a la Casa-museu Rafael Casanova de Moià.

Cambra d'anòxia del CRBMC. Trasllet de col·lecció a Valldoreix amb Nordest S.L.

Manteniment de la Casa de Rafael de Casanovas

2.3 DOCUMENTACIÓ

El 2021 es va elaborar, amb una empresa col·laboradora especialitzada, l'anàlisi i diagnosi de l'estat documental del fons amb el programari MuseumPlus i fruit d'aquesta diagnosi es van proposar una sèrie d'accions correctores per tal de millorar la documentació dels 10.216 registres que formen la col·lecció estable del Museu d'Història de Catalunya.

L'any 2022 s'han portat a terme els treballs de revisió i ampliació documental per adequar-lo a la llei de museus, alhora que s'han aplicat els criteris del manual de documentació informatitzat del Museu d'Història de Catalunya. Aquest servei s'ha realitzat entre l'octubre i novembre del 2022 amb un total de 284 hores i ha afectat a un total de 6.196 registres de la col·lecció.

Quant a la documentació de noves peces, el 2022 s'ha treballat amb un conjunt d'objectes etnològics del Pirineu català del segle XIX i XX. El conjunt està format per un total de 205 objectes de la col·lecció del senyor Lluís Pons adquirits per la Generalitat de Catalunya l'any 2019 i dipositats al Museu d'Història de Catalunya. Les tasques de documentació es van fer durant el mes d'octubre amb un còmput total de 88 hores.

En el marc del programa «El museu presenta» s'ha aprofundit documentalment en l'obra 'Cecilia A. Mantua' realitzada per l'artista russa Eugenie Loutchinsky i l'obra 'Cecilia A. Mantua' realitzada per l'artista Ferran Bosch.

REGISTRE I FOTOGRAFIA DE LA COL·LECCIÓ

Durant el 2022, a part dels registres habituals de nova col·lecció, el museu ha apostat per registrar el fons Pons de Das, col·lecció etnogràfica amb objectes diversos provinents del Pirineu català.

Entre tot, ha donat d'alta al registre 277 objectes de diversa índole, que s'han marcat, etiquetat i fotografiat.

Registre de la col·lecció Pons de Das

2.4 PRÉSTECES

PRÉSTECES

Préstecs gestionats: 17 objectes

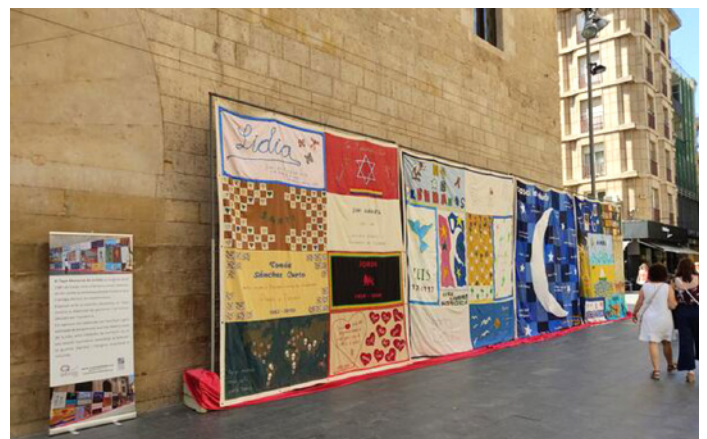
El Museu difon la seva col·lecció i col·labora amb altres museus i entitats amb el préstec d'objectes per a exposicions temporals. El 2022 s'han prestat un total de 17 objectes, a 5 institucions diferents entre Catalunya i l'estat espanyol.

- MADRID DESIGN FESTIVAL, exposició *Matador 25 años. Viaje al corazón de una revista mítica*, del 15 de febrer al 13 de març de 2022, teatre Fernán Gómez, Centre cultural de la Villa de Madrid. Obres en préstec, del fons Amical de Mauthausen: 12 porta-negatius i 1 placa identificadora de deportat a camp nazi.
- FUNDACIÓ ANTISIDA DE LLEIDA, exposició commemorativa del Dia Memorial de la Sida a Lleida, exterior de l'IEI a la plaça de la Catedral, dia 2 de juny de 2022. Objecte en préstec: Tapís Memorial de la Sida de Catalunya, seccions 13, 14, 18 i 19.
- AJUNTAMENT DE SANT JULIÀ DE RAMIS, exposició *Més de 100 anys d'excavacions arqueològiques a Sant Julià de Ramis*, del 17 de juliol al 26 de setembre de 2022, espai de Can Bóta. Objecte en préstec: 1 gerra litúrgica.
- PROYECTO PRIDE POSITIVO, exposició *40 años después: Relatos de Artivismo, VIHsibilidad y Resistencia*, del 17 de novembre al 3 de desembre de 2022, espai Madrid Monkey Garage. Objecte en préstec: Tapís Memorial de la Sida de Catalunya, seccions 1, 2, 12 i 14.
- HISPANOSIDA. AJUNTAMENT DE BARCELONA I GENERALITAT DE CATALUNYA. Exposició al balcó exterior de la plaça Sant Jaume de Barcelona per a commemorar el dia mundial de la sida, 1 de desembre. Objecte en préstec: Tapís Memorial de la Sida de Catalunya, seccions 17 i 18.

PRÉSTECES PROPIS

La col·lecció permanent també s'ha pogut veure a algunes de les exposicions realitzades al propi museu:

- Exposició temporal *Espero una postal*, del 25 de novembre de 2022 al 26 de febrer de 2023, sala temporal P1 MHC. Objecte en préstec: Bagul armari de viatge.

Porta-negatius de Mauthausen a l'exposició *Matador 25 años*. Sala d'exposicions de Can Bóta.
Préstec d'un bagul a l'exposició temporal del MHC *Espero una postal*.
Tapís de la Sida de Catalunya exposat a Lleida.

2.5 PROGRAMA MUSEU PRESENTA

El Museu d'Història de Catalunya, amb l'afany de difondre els seus fons i apropar les seves col·leccions al públic, posa en marxa el programa El Museu presenta. Aquesta iniciativa té la finalitat d'exposar peces destacades i singulars o noves incorporacions a la col·lecció que no es troben en l'exposició permanent.

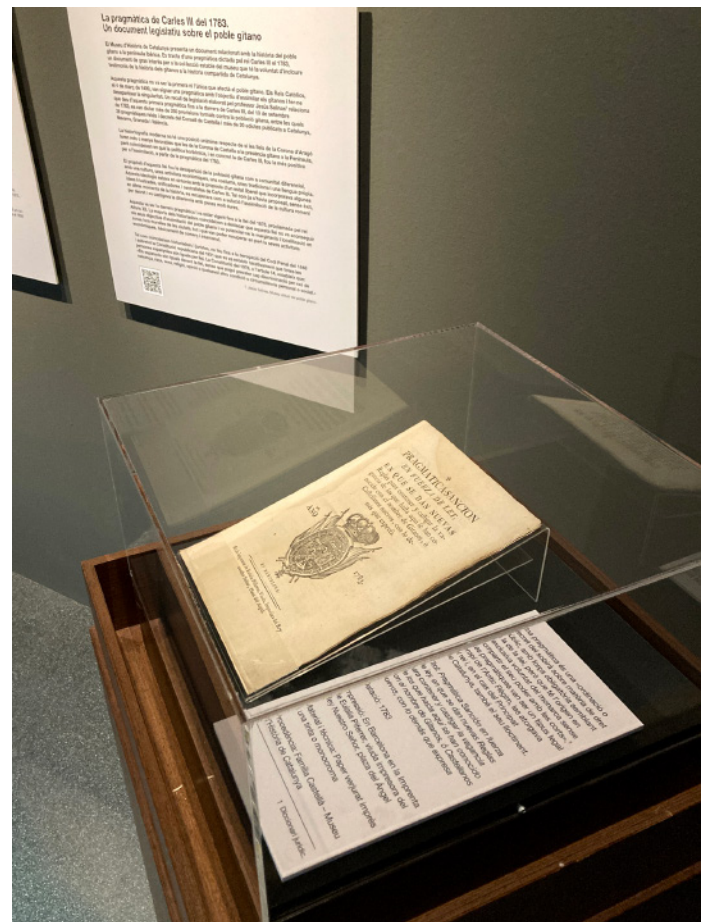
En aquesta ocasió, s'han presentat dos retrats de Cecília A. Màntua, que sota el títol *Cecilia A. Mantua vista per Eugenie Loutchinsky i Ferran Bosch* es presenta la figura d'aquesta dona nascuda a Barcelona el 1909. Periodista, dramaturga, narradora, guionista radiofònica i publicista cinematogràfica. Era una dona polivalent per a l'època, que va decidir trencar amb el rol i els estereotips de la dona del segle XX i dedicar-se principalment a la vida laboral, cultivant èxits amb les seves estrenes d'obres dramàtiques. El seu teatre, sentimental, costumista o vuitcentista, tingué un gran èxit de públic. Des del 1950 feu guions per a Ràdio Barcelona sobre temes musicals, literaris i d'altres. La seva primera obra coneguda de teatre en català es va estrenar a Ràdio Barcelona, i després de la guerra fou autora d'un estimable nombre d'obres de radio-teatre, tant en català com en castellà,

habitualment produïts i interpretats pel quadre d'actors de Ràdio Barcelona, que dirigia Armand Blanch.

A finals d'octubre del 2022 i fins el primer trimestre del 2023 en el programa El Museu Presenta, s'ha presentat una nova incorporació a les col·leccions del museu. Es tracta d'una pragmàtica de Carles III datada del 1783. Amb el títol de *La pragmàtica de Carles III del 1783. Un document legislatiu sobre el poble gitano* hem aprofitat per fer un estudi i presentació d'aquest document de gran transcendència per la història del poble gitano a la península i també a Catalunya. Es tracta d'una pragmàtica dictada pel rei Carles III el 1783, un document de gran interès per a la col·lecció estable del museu que té la voluntat d'incloure testimonis de la història dels gitans i d'altres grups identitaris a la història compartida de Catalunya.

Cecilia A. Mantua vista per Eugenie Loutchinsky i per Ferran Bosch.

Pragmàtica sanció.

3 EXPOSICIONS

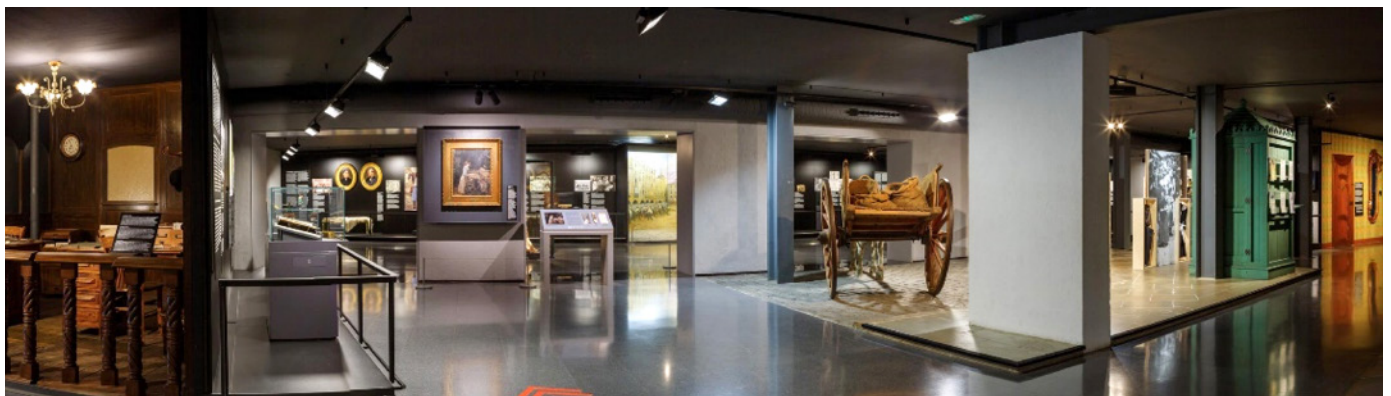
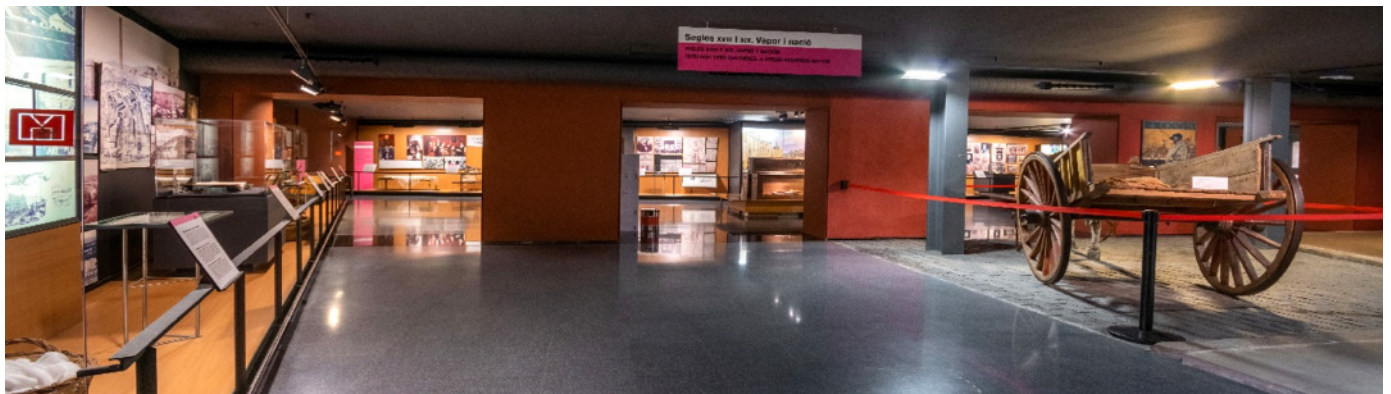
3.1 EXPOSICIÓ PERMANENT

El primer trimestre de l'any 2022 s'ha executat la reforma del segle XIX de l'exposició permanent del Museu d'Història de Catalunya. Es una reforma inclosa en un projecte ampli que transformarà les sales d'Història Contemporània de Catalunya que ocupen la tercera planta de l'espai expositiu del Museu. En metres quadrats són 1000 metres. Aquest projecte ampli té una durada de 4 anys corresponents als anys 2020-2023.

Conceptualment l'objectiu de la reforma és un canvi de narrativa sobre la història de Catalunya centrada en una concepció de museu social, inclusiu pel que fa als protagonistes de la història (dones, nens, classes populars i persones). Una museografia contemporània en la que hi hagi un equilibri entre la quantitat i qualitat dels objectes patrimonials, alhora que potenciarem els elements interactius que permeten una experiència i vivència als visitants i molt especialment una museografia amb criteris d'accessibilitat per tots els públics.

La formalització i reforma d'aquesta sala ha estat una experiència de treball de projecte interdisciplinari.

Entre les accions dutes a terme destaquem: ampliació i creació de continguts relacionats amb la vida quotidiana; inclusió dels grups minoritzats (dones, nens, classes populars); tractar el catalanisme des del punt de vista de les classes benestants i també de les populars; senyalització del sentit de la visita; ordenament dels elements a l'espai expositiu; replantejament dels mòduls escenogràfics i interactius existents i incorporació de noves propostes; disseny i producció de noves vitrines i suports museogràfics; producció de textos en lectura fàcil i introducció de pictogrames explicatius i finalment, adaptació d'interactius amb criteris d'accessibilitat.

Vista de la sala abans de la reforma.
Vista de la sala una vegada reformada.

3.2 EXPOSICIONS TEMPORALS

— *Els Català, fotògrafs d'un segle*

Dates: del 19 de gener al 26 de setembre de 2022

Comissari: Andreu Català

Entitat col·laboradora: Arxiu Nacional de Catalunya

Disseny: Mostra Comunicació

Espai: primera planta, 800 m²

L'any 1839 es presenta el primer procediment fotogràfic oficial de la història, el daguerreotip, i s'utilitza per primera vegada el terme fotografia, i el 1880 s'imprimeix per primer cop una fotografia per mitjans fotomecànics. Del 1909 al 2009, tres membres de la família Català exerceixen de fotògrafs i ens deixen cent anys de testimoniatge, cosa que ens permet viatjar pel temps i per l'espai d'un segle XX particularment convuls. Tot allò que ells van captar mitjançant procediments òptics i químics, ara molt més senzills amb la fotografia digital, enriqueix la nostra memòria.

Aquesta exposició ens permet endinsar-nos en l'ingent llegat de Pere Català i Pic, Francesc Català-Roca i Pere Català i Roca, tres fotògrafs d'una mateixa nissaga i tres màxims exponents de la fotografia a Catalunya. Les seves imatges no només són testimoni dels moviments i corrents artístics i culturals que es van produir al llarg del segle XX, sinó que també formen part de la iconografia de la història del nostre país.

Pere Català i Pic (1889-1971), la seva filla Maria Àurea (1920-1993) i els seus fills Francesc (1922-1998) i Pere

(1923-2009) van néixer a Valls i el 1931 es van traslladar a Barcelona, on van romandre fins al final de les seves vides. Diverses circumstàncies adverses van truncar els estudis dels tres fotògrafs, però el seu tarannà inquiet i l'afany de coneixement van forjar una formació autodidacta. Van treballar incansablement i l'atzar va portar els tres fotògrafs a ser testimonis o, fins i tot, protagonistes d'alguns dels fets i de les fites més rellevants de la història i la cultura catalanes del segle XX. Maria Àurea Català, formada a la Llotja, participà, com a retocadora, en l'aventura fotogràfica al costat del pare i els germans.

— *Crim i delicte*

Dates: del 16 de desembre de 2022 al 26 de febrer de 2023

Comissari: Andreu Martín

Entitat col·laboradora: Universitat de Barcelona

Espai: primera planta, 250 m²

Crim i delicte presenta una selecció d'objectes procedents de l'antic Museu de l'Institut de Criminologia de la Universitat de Barcelona, creat el 1955 sota l'impuls del Dr. Octavio Pérez-Vitoria, catedràtic del Seminari de Dret Penal i fundador i director de l'Institut. El fons del Museu de Criminologia es va formar a partir dels béns, instruments i aparells que va rebre dels arxius judicials de l'Audiència Provincial de Barcelona, els quals s'havien emprat per cometre delictes o com a proves en els judicis que se'n van derivar.

Tots aquests materials constitueixen una col·lecció molt valuosa per entendre les motivacions i el modus operandi criminal sorgit del context polític i social de l'Espanya, grisa, del franquisme.

L'any 2016 el Museu d'Història de Catalunya i la Universitat de Barcelona van emprendre un camí de col·laboració que ha permès, mitjançant diverses exposicions, donar a conèixer algunes col·leccions creades per departaments, facultats o centres de recerca, que constitueixen un ric i molt divers patrimoni cultural. Aquest camí arriba ara a la seva fi amb Crim i delictes.

— *Espero una postal*

Dates: del 25 de novembre de 2022 al 16 de febrer de 2023

Comissari: Àngels Casanova

Espai: primera planta, 250 m²

Dels bilions de postals editades en gairebé un segle i mig, moltes han arribat fins a nosaltres com a petits episodis de vida que una lectura atenta permet classificar en temàtiques gairebé universals. La postal té un emissor i un receptor —o uns emissors i uns receptors— que es mouen generalment en l'àmbit privat, però no secret, ja que la postal està concebuda per ser enviada sense la intimitat d'un sobre, encara que no sempre és així. Notícies de la família, de l'estimat o l'estimada, de les persones amigues i d'aquelles que hem conegut ocasionalment viatgen d'un lloc a l'altre del món o dins

d'una mateixa ciutat per transmetre tota mena de desitjos i de novetats, que ara ens proposem de revelar.

3.3. INTERVENCIONS PUNTUALS

— *Palau Ferré. Compromís social*

Dates: del 14 d'octubre de 2021 al 16 de gener de 2022

Comissari: Francesc Marco-Palau

Espai: primera planta. Intervenció a l'exposició permanent

Els anys setanta i vuitanta van ser dues dècades transcendentals plenes de canvis socials, econòmics i polítics que van dotar escriptors, músics i fotògrafs d'una rellevància social culminant. En aquell context, també els artistes van tenir un paper destacat més enllà de l'àmbit cultural.

Tots els canvis que es van anar produint al llarg del tardofranquisme, la Transició i els primers anys de la nova etapa autonòmica els podem seguir- a través de les importants capçaleres de premsa de l'època. Així, avui, l'hemeroteca ens ofereix una visió cabdal per entendre els compassos d'aquells anys.

Aquest compromís dels artistes amb la societat i el seguiment que els diaris feien dels esdeveniments artístics els podem trobar sintetitzats en la figura del pintor, escultor i ceramista Maties Palau Ferré (Montblanc, 1921-2000), de qui enguany es commemora el centenari del naixement.

– *Escultures de Miquel Samitier*

Dates: del 3 de febrer al 27 de febrer de 2022

Comissari: Miquel Samitier

Espai: planta zero. Intervenció al vestíbul

Amb motiu de la VII Marató d'Estalvi Energètic, el museu presenta la instal·lació temporal 'Escultures' de Miquel Samitier. A través de deu peces, la instal·lació vol donar visibilitat de manera simbòlica a la lluita contra el canvi climàtic, l'aposta per les energies renovables, la gestió dels residus i les possibilitats de reutilització del material.

L'artista Miquel Samitier dóna una segona vida als materials per convertir-los en art. "Des d'una mirada sempre escultòrica i entenent l'art com un medi de coneixement, exploració i recerca, el meu interès s'ha centrat en idees de bellesa i evolució, d'una bellesa concreta que emana de la matèria i de com aquesta s'organitza en allò que anomenem forma. Utilitzo la matèria i el procés executor com a un recurs per a trobar un llenguatge propi i expressiu. Creo amb materials sostenibles, moltes vegades reciclats i utilitzo processos artesanals. A partir de materials nobles, dotats de la seva pròpia memòria i essència, creo formes geomètriques pures que vibren i generen moviments equilibrats i atemporals. La multiplicació d'elements sobre un patró geomètric, la seva continuïtat, proporció i simetria es combinen per a produir formes harmòniques, on la geometria m'obre un camí cap a l'estudi de la forma tant en el seu sentit material com energètic, un camí sense límits, on la matèria es transforma i evoluciona cap a un mon propi."

– *Parlar és a les teves mans*

Dates: del 8 d'octubre al 6 de novembre de 2022

Comissari: Francesc Marco-Palau

Entitat col·laboradora: Secretaria de Política Lingüística

Espai: planta zero. Intervenció al vestíbul

'Parlar és a les teves mans' és una exposició que s'endinsa en la comunicació visogestual de les persones sordes i sordcegues, i en la seva cultura. Ofereix un recorregut amb informació textual i gràfica, acompanyat de recursos audiovisuals i interactius, per fomentar el coneixement de l'LSC. Com una manifestació més del patrimoni lingüístic i cultural de Catalunya, volem compartir l'LSC amb totes les persones que visitin l'exposició. Perquè parlar-la sigui també 'a les vostres mans'.

La mostra està formada per 8 àmbits, cadascuna de les quals ens acosta a diferents aspectes de la vida i la cultura en LSC, com es manifesta la llengua de signes i com és practicada pels seus usuaris, en diferents situacions, necessitats i contextos.

Aquesta exposició està organitzada per la Secretaria de Política Lingüística.

3.4 EXPOSICIONS ITINERANTS

— *Dones: ficcions i realitats*

Dates: de l'1 de desembre de 2022 al 31 de gener de 2023

Espai: Fundació Antiga Caixa Sabadell 1859

Lloc: Sabadell

Total de visitants: 750

— *Dones: ficcions i realitats*

Dates: del 22 de febrer al 18 de setembre de 2022

Espai: Museu de Sant Cugat

Lloc: Sant Cugat

Dones: ficcions i realitats és una exposició que vol fer visible una interferència històrica i encara present en la vida de les dones: la relació conflictiva, incòmoda i complexa entre els models de feminitat normatius, difosos per la cultura audiovisual amb més incidència popular, i les seves mateixes realitats, construïdes sota la pressió del sexisme i la cultura tradicional heteropatriarcal, però no per això exemptes d'autoritat, disconformitat i dissentiment.

La mostra proposa un itinerari per alguns dels moments més emblemàtics, des de la postguerra fins a l'actualitat, en què es fa més palès el malestar de les dones davant dels relats oficials, utilitzats com a elements propagandístics per difondre un model reduccionista de la feminitat i coartar, així, la llibertat de les dones.

S'articula al voltant de tres relats que s'entrecreuen al llarg del recorregut: el treball de les dones, la seva invisibilitat i els estereotips creats a l'entorn de les seves activitats laborals; la posada en escena de la participació social i política de les dones; les mobilitzacions i l'emergència del feminisme a Catalunya, i finalment, les narratives audiovisuals relacionades amb una pretesa regularització dels models i comportaments femenins pel que fa al cos, la sexualitat i l'amor.

— *Els Català, fotògrafs d'un segle*

Dates: del 23 d'octubre de 2022 al 5 de febrer de 2023

Espai: Museu de Valls

Lloc: Valls

L'any 1839 es presenta el primer procediment fotogràfic oficial de la història, el daguerreotip, i s'utilitza per primera vegada el terme fotografia, i el 1880 s'imprimeix per primer cop una fotografia per mitjans fotomecànics. Del 1909 al 2009, tres membres de la família Català exerceixen de fotògrafs i ens deixen cent anys de testimoniatge, cosa que ens permet viatjar pel temps i per l'espai d'un segle XX particularment convuls. Tot allò que ells van captar mitjançant procediments òptics i químics, ara molt més senzills amb la fotografia digital, enriqueix la nostra memòria.

Aquesta exposició ens permet endinsar-nos en l'ingent llegat de Pere Català i Pic, Francesc Català-Roca i Pere

Català i Roca, tres fotògrafs d'una mateixa nissaga i tres màxims exponents de la fotografia a Catalunya. Les seves imatges no només són testimoni dels moviments i corrents artístics i culturals que es van produir al llarg del segle XX, sinó que també formen part de la iconografia de la història del nostre país.

Pere Català i Pic (1889-1971), la seva filla Maria Àurea (1920-1993) i els seus fills Francesc (1922-1998) i Pere (1923-2009) van néixer a Valls i el 1931 es van traslladar a Barcelona, on van romandre fins al final de les seves vides. Diverses circumstàncies adverses van truncar els estudis dels tres fotògrafs, però el seu tarannà inquiet i l'afany de coneixement van forjar una formació autodidacta. Van treballar incansablement i l'atzar va portar els tres fotògrafs a ser testimonis o, fins i tot, protagonistes d'alguns dels fets i de les fites més rellevants de la història i la cultura catalanes del segle XX. Maria Àurea Català, formada a la Llotja, participà, com a retocadora, en l'aventura fotogràfica al costat del pare i els germans.

— **Mauthausen. Crònica gràfica**

Dates: del 17 de juny de 2022 al 31 de gener de 2023

Espai: Museu d'Història dels Jueus

Lloc: Girona

L'any 1996, l'Associació Amical de Mauthausen i d'altres camps d'Espanya va dipositar part dels seus fons històrics al Museu d'Història de Catalunya. Entre aquests fons hi havia una col·lecció de negatius provinents dels camps de concentració nazis de Mauthausen i Gusen (Àustria). Part d'aquestes fotografies havien estat fetes entre el 1940 i el 1945 pels responsables nazis de l'Erkennungsdienst (Servei d'Identificació) del camp de Mauthausen, controlat per la Gestapo, que s'ocupava, entre altres tasques, de documentar les fitxes d'ingrés i sortida dels deportats i del funcionament i la vida del camp. La resta de negatius corresponien a un reportatge sobre l'alliberament del camp de Mauthausen (1945), fe pel fotògraf català Francesc Boix, fins aleshores presoner en aquell camp i treballador forçós del seu Servei d'Identificació.

L'exposició Mauthausen. Crònica gràfica presenta una selecció de vuitanta fotografies d'aquest fons, algunes de les quals van ser utilitzades com a testimoni contra els nazis en els judicis de Nuremberg, l'any 1946. A través d'aquests documents es revela un dels episodis de barbàrie i horror més punyents i impressionants de la història contemporània mundial, del qual van ser víctimes milions de persones d'arreu d'Europa, entre elles més de deu mil republicans catalans i espanyols. La selecció d'imatges reproduïdes no pretén ser un testimoni global de l'univers dels camps de concentració, sinó tan sols

una mostra de com l'organització nazi utilitzava la fotografia a la seva conveniència. L'administració dels camps va convertir la fotografia en una de les eines privilegiades del seu funcionament, no sols com a instrument burocràtic, sinó també com a eina científica o de propaganda. L'acte fotogràfic era un dret exclusiu de l'administració. Les fotografies triades s'han inclòs en funció de la seva utilitat com a documents històrics que poden transmetre informació i permeten il·lustrar i comprendre certs aspectes de la història de la deportació. Són la captació d'un món tancat, el testimoni de la vida quotidiana, visites d'alts jerarques del Reich, membres de les SS, intents de fuga; en resum, són una plasmació asèptica d'una vida i una mort uniformitzades.

— **Més enllà de les trinxeres (1936-1939). Fotografies d'Alec Wainman**

Dates: del 15 de febrer al 20 de juliol de 2022

Espai: Cartoxia de Vallparadís

Lloc: Terrassa

Al juliol del 1936, Alec Wainman (1913-1989) era un jove de 23 anys ple d'ideals, pacifista, quàquer i apolític que, davant l'angoixa que li produïa la situació que vivia Espanya, on els nacionals s'havien aixecat contra la República espanyola, s'apuntà com a voluntari de la Unitat Mèdica Britànica (BMU), cosa que suposà l'inici d'un viatge de dos anys que li marcaria la vida. El 31 d'agost va arribar a la República espanyola per donar suport al poble que simbolitzava, per la seva resistència al cop militar i feixista, l'esperança per al món. Va venir amb la seva fidel companya, la seva càmera Leica, que va donar testimoni d'aquelles persones i de les seves experiències. Lingüista amb talent, ràpidament va aprendre a parlar amb fluïdesa el castellà, el català i el basc, la qual cosa, a més de ser-li molt útil, el va apropar a la gent.

Com en el cas de la «maleta mexicana» de Robert Capa, Gerda Taro i David Seymour i la «maleta francesa» d'Agustí Centelles, la «maleta anglesa» d'Alec Wainman és també la història d'una maleta perduda.

Vuitanta anys després del final de la Guerra Civil, aquesta mostra vol recuperar el testimoni de les persones voluntàries que van venir d'arreu del món per contribuir a la lluita contra el feixisme, un testimoni que basteix la nostra memòria col·lectiva. Les fotografies, que són el resultat d'una recerca de quaranta anys per recuperar 1.650 negatius perduts d'aquest període, guien el descobriment de les seves històries.

4 PROGRAMES PÚBLICS

4.1 SERVEIS EDUCATIUS

PROGRAMA D'ACTIVITATS ESCOLARS

Aquest curs, marcat per la represa després de la crisi del COVID, ha estat caracteritzat pel retorn dels grups escolars al museu, tot i que encara no s'han assolit els nivells de participació habituals. Aquest parèntesi ha permès fer una reflexió sobre els objectius del Servei Educatiu que ha donat com a resultat la redacció d'un Projecte Educatiu.

Amb el projecte educatiu el museu pretén dotar-se d'unes bases a partir de les quals bastir una estratègia educativa i assolir els reptes que imposa la contemporaneïtat, sempre subjecte al canvi i a la millora contínua.

El primer pas va consistir en una avaluació de les activitats educatives per establir la correspondència entre el que es fa a sales i els objectius definits en el Projecte Educatiu. El resultat d'aquesta avaluació marca les pròximes línies d'actuació.

D'altra banda, la remodelació museogràfica de l'exposició permanent ha impulsat la revisió de les activitats educatives que es desenvolupen en l'espai del segle XIX, com Fum, màquines i acció!, ja que les propostes didàctiques es recolzen en la descoberta a partir dels elements expositius.

PROJECTES DESTACATS:

— El Consell de les Persones Sàvies. A l'any 2021 veníem de la pandèmia de la COVID-19 i només es van fer 6 Consells en línia (2 Consells de Primària i 4 d'ESO). En canvi, l'any 2022 es van realitzar 18 Consells de les Persones Sàvies: 9 Consells per a

Primària i 9 Consells de Secundària i Batxillerat, dels quals es van fer 4 Consells en línia. En total hi van participar 360 alumnes. Podem afirmar que l'any 2022 ha sigut l'any de renovar i posar en marxa el nou consell.

— En el marc de l'exposició Els Català, fotògrafs d'un segle, s'ha presentat Fotoreport, un projecte de narrativa fotogràfica destinat a l'alumnat d'ESO, Batxillerat i Cicles Formatius. Amb la finalitat de crear un reportatge fotogràfic, el museu guia i ofereix les eines necessàries per a treballar una temàtica social del seu interès a través de la fotografia. L'objectiu del projecte és propiciar una reflexió sobre allò que envolta als joves partint sempre dels seus interessos, alhora que fomenta una mirada crítica cap al seu entorn més proper. A la vegada, i gràcies al taller del fotoreporter col·laborador del museu Quim Farrero, els alumnes aprenen a utilitzar la fotografia d'una manera reflexiva i creativa, així com a construir una narració a través de les imatges. Els reportatges es publiquen al bloc del Fotoreport per tal de que sigui una plataforma on s'expressin. Tot i formar part de les activitats de l'exposició temporal, el Fotoreport s'integra a l'oferta estable dels serveis educatius del museu, i tindrà continuïtat els propers anys.

PROJECTES DE COL·LABORACIÓ MUSEU-ESCOLA I/O AMB ALTRES SERVEIS O ENTITATS EDUCATIVES

PROJECTES EN COL·LABORACIÓ AMB ENTITATS EDUCATIVES

El museu acull grups de màsters universitaris interessats en la gestió del museu o específicament en la seva línia educativa, a la vegada que atén les consultes d'alumnes pel seus projectes finals. Així, el 2022 s'han fet dues sessions amb el Màster de Patrimoni Cultural i Museologia de la Universitat de Barcelona, així com una sessió amb la Universitat de les Illes Balears en que la directora del Museu va presentar el projecte del museu.

S'han atès alumnes del Grau de Turisme de la universitat de Girona i del grau d'Educació Primària de la Universitat Autònoma de Barcelona, que feien recerques vinculades als seus treballs de recerca de fi de grau en matèries relacionades amb la implementació de l'accessibilitat en els museus o en matèries vinculades a l'educació.

De la mateixa manera, es col·labora amb els estudiants d'institut que s'adrecen al museu buscant informació pels seus treballs de recerca. En aquest cas, es va orientar a una alumna de batxillerat respecte a algunes fonts que

podia consultar pel seu estudi sobre l'educació durant la república i el franquisme.

PARTICIPACIÓ EN PROJECTES DE COL·LABORACIÓ MUSEU-ESCOLA

A més de l'oferta educativa estable, el museu treballa al costat dels centres educatius que desenvolupen projectes singulars, preparant visites al museu adaptades al tema que estan desenvolupant. En aquest sentit, es destaca el projecte El fil del Temps de l'institut Les vinyes. L'institut volia fer una introducció a les diferents etapes de la Història amb l'alumnat de primer d'ESO per tal de desenvolupar cada període en els cursos posteriors. La visita al museu es va adaptar perquè servís d'introducció a la seva recerca, posant el focus en els elements de la cultura material que podien servir per explicar cada època històrica. D'aquesta manera, tenien una base per construir un cronograma mural amb objectes, i un documental.

4.2 ACTIVITATS

El programa d'activitats del Museu d'Història de Catalunya engloba diferents tipologies: visites guiades, activitats familiars, tallers i casals, conferències i presentacions, jornades, cursos.

ACTIVITATS CULTURALS

- **Nits d'estiu:** Dins el programa Nits d'estiu, s'ha programat un cicle de concerts dedicats a joves artistes que reinterpreten la música d'arrel tradicional amb una mirada contemporània. El cicle *Veus joves d'arrel mediterrània*, va ser creat per Fira Mediterrània, com a màxims coneixedors de la música d'arrel actual, i va comptar amb les actuacions de Cocanha, La gravetat de Coulomb, Momi Maiga i Tarta Relena.
- **Club de lectura.** Les lectures d'aquest any s'han agrupat en dos cicles.
 - Ecologia i literatura. Entre els mesos de gener i maig es va abordar la inquietud pel canvi climàtic a partir de la literatura. A través d'assaigs i obres literàries es va fer un recorregut per les diferents vessants d'aquesta problemàtica amb l'objectiu de dotar-nos d'eines per plantejar-nos el nostre paper.
 - Mirades de dones. A partir de setembre, es va iniciar un nou cicle que convidava a fer una reflexió sobre les relacions humanes, l'amistat, l'amor, la maternitat, la sexualitat, el gènere i la identitat des

del punt de vista de dones de diferents èpoques. Els diferents punts de vista que ofereixen les autores són el punt de partida per copsar el context històric i social que les envoltava.

TALLERS

- **Fotografia amb mòbil.** També en el marc de l'exposició *Els Català, fotògrafs d'un segle*, el museu va oferir un taller per aprendre a treure partit de la càmera del mòbil a càrrec del fotoperiodista i cap de fotografia de *La Mira*, Jordi Borràs. L'objectiu de la sessió és assimilar les eines que ens ofereix el telèfon mòbil per a fer fotografies i captar la realitat propera, així com descobrir o millorar algunes tècniques fotogràfiques.

TERTÚLIES

- **Imatges de Catalunya. En el marc de l'exposició *Els Català, fotògrafs d'un segle*** es va oferir un cicle de tertúlies dedicades al fotoperiodisme amb l'objectiu de posar en valor aquesta professió, a la vegada que es feia una aproximació a la història del país a través de la fotografia. A través de tres taules rodones, es va oferir un recorregut per la fotografia documental que ha explicat el país, des dels inicis del segle XX fins als nostres dies. En diferents sessions, es va fer una panoràmica per la fotografia i el periodisme que ha retratat la vida social, cultural i política durant aquest temps. Cada taula rodona comptava amb

professionals de la fotografia i el fotoperiodisme que comentaven quines són les fotografies canòniques i perquè simbolitzen la Catalunya d'un segle.

— **La memòria migrant des d'una mirada feminista descolonial.**

En el marc del replantejament de les mirades cap a la Història, la tertúlia ens proposava el repte d'integrar el fet migrant des d'una perspectiva feminista. Les ponents Camila Opazo Sepúlveda, investigadora xilena, i Sara Cuentas, periodista, activista i investigadora social peruana, ens van proposar l'exercici de comprendre i evidenciar el poder de transformació que té l'anàlisi i la proposta feminista de descolonització a l'hora de revertir les opressions.

— **Xerrada 'La història de la postal a Catalunya'.**

En el marc de l'exposició *Espero una postal*, Ramon Pla Marco, historiador, va explicar els orígens i la història de la targeta postal a Catalunya, de la seva capacitat per a documentar la història gràfica del país i de moltes curiositats al seu voltant. Com a president del Cercle Cartòfil de Catalunya també va parlar de la passió per col·leccionar postals d'arreu del món.

ACTIVITATS FAMILIARS, INFANTILS I JUVENILS

ACTIVITATS FAMILIARS

Les activitats familiars del Museu d'Història es centren en el programa Pessics d'Història, per oferir activitats de cap de setmana agrupades en programes trimestrals (hivern, primavera i tardor). Al marge d'aquest programa estable, es programen altres activitats puntuals, entre les que destaquem:

— **Cicle d'espectacles Titelles al museu**, amb direcció artística de La Puntual. Amb els següents espectacles: el dimarts 27 de desembre amb el *Concert dels tres porquets* de la cia. La Puntual; dimecres 28 de desembre l'espectacle *La favera màgica* de la cia. Les Pinyes; dijous 29 de desembre amb el conte del *Patufet* de la cia. La Puntual.

— **Jocs amb Xics de Xuriach** ens va permetre recuperar l'espai lúdic al carrer amb una proposta de diferents jocs que es van portar a terme a l'exterior.

— **Taller de construcció** amb peces de fusta Kapla, dins la programació de la Nit de Museus.

— **Taller familiar**

CIANOTIPIA: Partint de la visita l'exposició *Els Català, fotògrafs d'un segle*, es fa un taller per endinsar-se a la fotografia a través de la tècnica de la cianotípia per a experimentar l'exposició sobre paper fotosensible. La cianotípia és una tècnica d'impressió per contacte que dona com a resultat imatges en color blau.
POSTALS DE NADAL: Vine el diumenge 18 de desembre al museu a inspirar-te a l'exposició "*Espero una postal*" i crea la teva postal per enviar a aquella persona que vulguis!. Taller creat pel col·lectiu d'il·lustradores de Peste Alta.

— **Espai lúdic:** Una altra proposta és l'espai lúdic de les exposicions temporals. Aquest any se n'han presentat dos vinculats a *Els Català, fotògrafs d'un segle* i *Espero una postal*. El primer era un espai que convidava a experimentar amb la llum per fer fotografies creatives. El segon, convidava a enviar una postal a partir d'antigues postals o bé de postals que

els visitants podien il·lustrar. Ambdues propostes van tenir una gran acceptació, no només entre el públic familiar sinó entre tots els visitants.

Entre els actes organitzats amb altres entitats, al desembre, el Museu va acollir la festa de Sant Nicolau que l'entitat Djerelo va organitzar pels nens i nenes ucraïnesos que havien arribat a Catalunya com a refugiats.

ACTIVITATS DE LLEURE

— **Casal d'estiu *Explorem el temps***. El Museu d'Història de Catalunya participa des de l'any 2020 en la Campanya d'Activitats de Vacances d'Estiu de la Direcció de serveis a la infància, joventut i persones grans de l'Ajuntament de Barcelona. Es va fer un torn d'una setmana de l'11 de juliol fins al 22 de juliol en horari de 9h a 13h (si alguns infants es queden a dinar és fins a les 15h). Al llarg de la setmana es descobrirà la vida quotidiana en els diferents períodes de la nostra història. Hi van participar 12 infants en aquesta setmana del casal.

ACTIVITATS EN COL·LABORACIÓ AMB ALTRES INSTITUCIONS

— **Barcelona Dibuixa**. En el marc d'aquesta activitat liderada pel Museu Picasso, es va oferir un taller dedicat a fer i rebre abraçades dibuixades, de la mà del col·lectiu d'il·lustradores Peste Alta. Per primera vegada es va fer en dos dies: dissabte 22 d'octubre de 15h a 19h i diumenge 23 d'octubre d'11h a 15h. Hi van participar 258 persones.

— **Nit de Museus**. La Nit dels Museus del 2022 va ser el dissabte 14 de maig. Es va fer Jornada de Portes Obertes de 19h fins a la una de la matinada. Les exposicions que es van poder visitar: *La memòria d'un país*, és l'exposició permanent del Museu on mostra la història dels homes i dones que han viscut en les terres que avui anomenem Catalunya; *Els Català. Fotògrafs d'un segle*, exposició que ens permet endinsar-nos en l'ingent llegat de Pere Català i Pic, Francesc Català-Roca i Pere Català i Roca. Les activitats que es van fer: servei de mediació cultural a *La memòria d'un país*, en horari de 19h a 12h de la nit. I visites guiades a l'exposició temporal *Els Català. Fotògrafs d'un segle*, en aquest horari: a les 19h, 20h, 21h, 22h i 23h. Per a famílies es va fer el Taller de construcció Kapla, entre les 17h i les 21h.

— **Jornades Europees del patrimoni**. Per aquest 2022, sota el lema "Patrimoni sostenible" proposat pel Consell d'Europa, les Jornades Europees de Patrimoni conviden a explorar i reflexionar al voltant de la sostenibilitat del nostre patrimoni. En aquest context, el MHC va oferir una visita guiada per l'edifici per explicar com els antics magatzems del port s'havien anat transformant per acollir el museu.

— **450 anys de la guitarra a Catalunya**. Una conferència-concert que s'inscriu en la tercera edició de les Jornades de guitarra de Catalunya, que es defineixen com a un conjunt d'activitats encaminades a difondre el món de la guitarra i la seva rellevància en la història del nostre país. La musicòloga i guitarrista Maria Ribera va recórrer la història de la guitarra a Catalunya des de l'aparició del tractat de guitarra de Joan Carles Amat, el primer de la història que coneixem, fins les tendències estilístiques del segle

XX. L'objectiu és apreciar la importància de la guitarra a Catalunya i el segell que aquest territori i la seva cultura ha deixat en la història de l'instrument.

- **Petites històries, grans dones.** Amb motiu del dia Internacional de la Dona, 10 museus de Barcelona i l'àrea metropolitana es posen d'acord per cinquena vegada per oferir el cicle de contacontes 'Petites històries, grans dones' Aquesta iniciativa conjunta, adreçada al públic familiar amb infants a partir de 5 anys, pretén donar a conèixer a través d'un contacontes teatralitzat la figura d'una dona relacionada amb el patrimoni de cada un dels museus participants. En aquesta ocasió, el MHC ha dedicat el seu conte a la fotògrafa Pilar Aymerich, Premi Nacional de fotografia 2021, i reconeguda per haver documentat fotogràficament les protestes ciutadanes durant l'època de la Transició.
- **El museu més gran.** Taller promogut per la Taula d'Accessibilitat i l'Ajuntament de Barcelona, i adreçat als casals de la gent gran de la ciutat. El projecte planteja un taller de fotografia vinculat que neix de l'observació i la reflexió de fotografies d'elements patrimonials de diferents equipaments de la ciutat. Més enllà del taller, el projecte vol promoure la participació cultural de la gent gran facilitant l'accés als museus als participants del projecte. Amb aquest objectiu, les diferents institucions han ofert entrada gratuïta als equipaments. En el marc d'aquesta iniciativa, 46 persones han visitat el Museu d'Història de Catalunya.
- **Simposi "Ramon Berenguer IV i Peronella: Unió dinàstica i projecció exterior"**. Aprofitant el procés d'exhumació del sarcòfag existent a la catedral de Barcelona, les restes del qual s'atribueixen a la comtessa Almodis de la Marca, muller de Ramon Berenguer I el Vell, comte de Barcelona, s'ha concebut aquest simposi com un acte vinculat. I diem atribuïdes perquè existeixen raons per considerar que el sarcòfag pot contenir restes de la reina Peronella d'Aragó, muller del comte Ramon Berenguer IV. El govern d'Aragó ha establert un conveni amb la seu Barcelonina per procedir a l'exhumació de la tomba a fi i efecte de verificar si, efectivament, conté restes de Peronella mitjançant la comparació de mostres d'ADN del seu pare Ramir I, dit el Monjo, inhumat a San Pedro el Viejo d'Osca. En qualsevol cas, l'anàlisi de les restes del túmul és l'única via científica per comprovar a qui corresponen. S'ha cregut que aquesta és una bona ocasió per aprofundir en la unió dinàstica entre Ramon Berenguer IV i Peronella, o el què és el mateix, la casa comtal de Barcelona i la casa reial d'Aragó.

Els objectius fonamentals de la trobada són estudiar les condicions jurídiques del matrimoni, les seves conseqüències en l'àmbit polític dels dos espais –els comtats catalans i el regne d'Aragó, a Navarra, sempre tan a prop, i la dimensió europea de l'esdeveniment. Les ponències presentades explicaran tot això i ho faran des de perspectives diferents: des de la vessant jurídico-política a la de gènere, passant per la que correspon a la representació del poder que es manifesta en l'elecció dels llocs de sepultura i la forma de les tombes dels i de les protagonistes.

El simposi, en definitiva, pretenia presentar un estat de la qüestió exhaustiu, així com fer noves aportacions i estimular la reflexió sobre un dels períodes més decisius de la nostra història. Tot sovint, els interessos polítics han desviat la desitjable objectivitat científica que sempre hauria de regir la recerca històrica, a la vegada que projecten sobre el passat disputes del present. Aquesta manera de procedir es pot traduir en la presa de decisions difícils d'entendre, com ara la divisió del bisbat de Lleida, les conseqüències de la qual han desembocat en el trencament de la unitat territorial que va representar el matrimoni entre Ramon Berenguer IV i Peronella, un espai frontissa entre Aragó i Catalunya.

- **Recital de "La fàbrica"** de Miquel Martí i Pol. Amb motiu del 50è aniversari de la publicació de La fàbrica, el Museu d'Història de Catalunya ha programat el recital d'una selecció de poemes de La fàbrica a càrrec de l'actor Lluís Soler a l'espai del museu dedicat a la fàbrica tèxtil. Mònica Borrell, especialista en història social del treball, complementarà el recital amb explicacions i comentaris que aprofundiran en el context social i les condicions laborals de l'època. L'acte s'inscrivía en la commemoració impulsada per la Fundació Miquel Martí i Pol, en la que van participar diverses entitats.
- **Ruta dins els Actes del Centenari de l'Escola del Mar.** El 2022 va ser l'any del centenari de l'Escola del Mar. Al museu es van fer una sèrie de conferències sobre la renovació pedagògica que aquesta escola proposava. Arran d'aquestes xerrades, el museu també va adaptar una ruta exterior pròpia en una ruta que parlés sobre l'Escola del Mar i que finalitzés on anteriorment havia estat ubicada al barri de la Barceloneta.
- **Quadern de cultura.** El Museu participa en la iniciativa de l'ajuntament de Barcelona per incentivar la participació cultural del públic juvenil que cursa 1er d'ESO. Amb aquesta promoció, els nois i noies poden visitar gratuïtament el museu o l'exposició temporal acompanyats d'un adult.

4.3 ACCESSIBILITAT

Dins de les polítiques que el museu impulsa per a la millora de l'accessibilitat a tots els públics, tant a nivell arquitectònic com en relació als continguts, el Museu ha continuat amb la política engegada l'any anterior, desenvolupant el Pla d'accessibilitat que guia les actuacions els propers anys en aquest àmbit.

En aquest sentit, les accions més destacades en les infraestructures de l'edifici han estat les següents:

A / Respecte als desnivells presents en l'edifici, les principals actuacions s'han centrat en l'adequació dels ascensors amb la instal·lació d'un passamà a l'interior de les cabines, el contrast cromàtic dels panells interiors respecte el terra, eliminant l'efecte reflex. Així mateix s'ha instal·lat l'avisador acústic que indica l'obertura i el tancament de portes, així com la planta en la que es troba. De la mateixa manera, s'ha senyalitzat amb Braille la planta en el punt d'accés de l'ascensor.

També s'han instal·lat rampes per salvar petits desnivells en dos punts de l'exposició permanent.

La millora de l'accessibilitat ha comportat també la senyalització cromàtica dels graons de les escales mecàniques.

B / Un altre punt d'actuació ha estat la millora dels lavabos. S'han canviat aixetes per models de disseny ergonòmic i mecanismes de descàrrega de la cisterna accessibles. S'estan canviant les portes per tal de contrastin cromàticament respecte a les parets, facilitant la seva localització. A la vegada, les noves portes disposen de manetes i sistemes de tancament ergonòmics.

A nivell de comunicació, s'ha renovat la senyalització interna de l'edifici amb criteris d'accessibilitat cognitiva i visual. Així, per exemple, s'han renovat els directoris de planta incorporant el Braille.

El museu està adherit a diversos programes d'actuació vers les persones més vulnerables com el programa Actius i salut, dins del Pla interdepartamental de salut pública, o el Programa Apropa Cultura.

En aquest sentit, les accions més destacades en l'accessibilitat en les activitats han estat les següents:

L'entrada al Programa Apropa Cultura ha permès treballar amb una gran diversitat de col·lectius en situació vulnerable, que han estat un estímul per desenvolupar les activitats d'una altra manera. Al llarg del 2022 s'han ofert activitats a 1754 persones.

Tipus de col·lectiu	Número de participants
Addiccions	115
Alzheimer i altres demències	176
Discapacitat física	7
Discapacitat intel·lectual	239
Dones	90
Gent gran	479
Infància i Joventut	126
Migració i Persones refugiades	64
Persones privades de llibertat	8
Pobresa	13
Salut mental	376
Sense llar	53
Trastorn de l'Espectre Autista	8
TOTAL	1.754

Dins d'aquests programes o en col·laboració amb entitats, com l'Associació de Familiars de malalts d'Alzheimer de Barcelona o Aprenem Autisme, s'han desenvolupat activitats que es fan sota demanda:

- Memòries. És el programa de més èxit aquest any. Destinat a persones grans o amb malalties neurodegeneratives, treballa la memòria personal i familiar a partir dels elements de l'exposició.
- Elles també hi eren. És una activitat que fa un recorregut per l'exposició permanent des del punt de vista de les dones que van viure a cadascuna de les èpoques. Està oberta a tot tipus de públic però té una gran acollida entre les entitats que treballen amb dones immigrants o en situació de vulnerabilitat. També s'ha començat a treballar dins de programes d'igualtat de gènere amb homes de centres penitenciaris.
- Drets i reivindicacions. A partir de la visita a l'exposició, aquesta activitat vol ajudar a prendre consciència dels drets socials i polítics entre col·lectius en risc d'exclusió.
- Un passeig medieval. És una activitat lúdica oberta a totes les entitats que treballen amb persones vulnerables
- Tallers per joves i nens amb autisme amb Aprenem Autisme
- Catalunya, una història per a tu. Visites en col·laboració amb el Consorci de Normalització

Lingüística per novinguts que cursen el nivell bàsic i inicial de català. També s'ofereix dins de programes d'acollida com el que desenvolupa el Consell comarcal del Vallès Oriental

En el marc del Pla d'accessibilitat s'han començat a desenvolupar activitats adreçades a persones amb discapacitats sensorials. Així, les taules tàctils de l'exposició *Els Català, fotògrafs d'un segle* han permès desenvolupar i oferir una visita guiada adreçada a persones cegues o amb baixa visió, permetent el coneixement d'algunes de les obres més destacades d'aquesta nissaga de fotògrafs.

Per les persones amb discapacitat auditiva, el museu ofereix una guia del museu en llengua de signes catalana i castellana. Aquesta signogua està disponible gratuïtament a la web del museu i s'hi pot accedir través dels dispositius mòbils particulars. A més, per tal de donar visibilitat a la Llengua de Signes Catalana, s'ha acollit l'exposició Parlar és a les teves mans, del departament de política Lingüística.

Així mateix, els serveis del museu s'amplien amb la disponibilitat de bucles magnètics portàtils per seguir les activitats i les visites guiades.

El Pla d'accessibilitat marca unes pautes a seguir en els projectes museogràfics que es desenvolupin a partir d'ara. D'aquesta manera:

- S'han aplicat criteris d'accessibilitat en el disseny gràfic i museològic de la reforma de l'exposició permanent (segles XVIII i XIX).
- S'ofereixen textos amb criteris de Lectura Fàcil en espais de l'exposició permanent i la temporal *Els Català, fotògrafs d'un segle*.
- S'han incorporat taules tàctils a l'exposició permanent i a la temporal *Els Català, fotògrafs d'un segle* per permetre l'exploració tàctil de les fotografies amb l'ajuda d'audiodescripció.

4.4 AMICS DEL MUSEU

PROGRAMA SOM MHC

La comunitat SOM agrupa majoritàriament amigues del Museu d'Història de Catalunya. Està formada per gent apassionada per la història i que vol formar part de la comunitat SOM Museu d'Història de Catalunya amb diferents modalitats de soci i activitats exclusives pels associats. A finals de l'any 2021 eren 56 socis.

L'any 2022 al principi eren 56 membres, durant l'any hi van haver 8 baixes i 7 altes, amb la qual cosa vàrem finalitzar l'any amb 55 socis que tenint en compte que hi ha 20 carnets familiars són 75 persones.

Les visites tenen una mitjana entre 10 i 15 persones i fonamentalment hi ha un grup de 10 persones molt participatives, altres esporàdiques i un gran grup que no venen mai..

ACTIVITATS REALITZADES (VISITES GUIADES, CONFERÈNCIES...)

Entre les activitats programades durant l'any es van fer les següents:

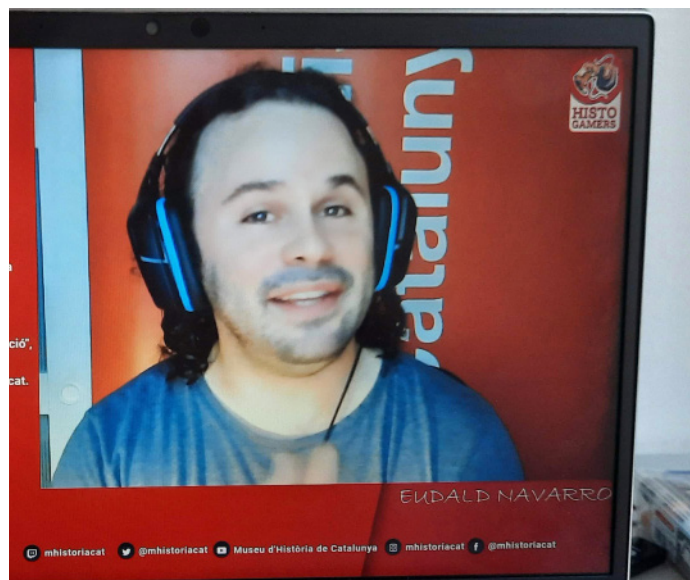
- Trobada amics i amigues SOM i presentació del programa, 29 de gener de 2022.
- Visita guiada a l'exposició *Els Català: fotògrafs d'un segle*, 19 de març de 2022.
- Visita comentada a *Francesc Tosquelles, Com una màquina de cosir en un camp de blat* al CCCB, 11 de maig de 2022.
- Visita guiada a l'exposició *Alimentar Barcelona. Ciutat, proveïment i salut* al MUHBA, el 25 de maig de 2022.
- Visita torre del rellotge en col·laboració amb el Port de Barcelona, 22 de novembre de 2022.
- Visita Museu Etnològic del Montseny, la Gabella (Arbúcies), el 27 d'octubre de 2022.
- Visita a exposició *LH 50/50. 50 objectes per a 50 anys* del Museu de L'Hospitalet, 5 d'octubre de 2022.
- Visita a la Cartoixa d'Escala Dei i Cellers del Priorat, el 22 d'octubre de 2022.
- Visita guiada a la inauguració de l'exposició *Espero una postal*, 24 de novembre de 2022.
- Visita guiada a la inauguració de l'exposició *Crim i delictes*, el 15 de desembre de 2022.

Igualment vàrem rebre la visita intercanvi dels amics del CCCB i els amics del MUHBA a qui vàrem oferir visites comentades a les nostres exposicions.

4.5 COMUNICACIÓ I DIFUSIÓ

Aquest 2021 la comunicació ha pivotat sobre dos eixos. D'una banda, s'ha centrat el focus en la importància de tornar a visitar presencialment el Museu d'Història de Catalunya i gaudir d'una experiència única i insubstituïble. I d'altra banda, s'ha continuat apostant pels recursos digitals que s'han mantingut i ampliat; per tant, els mitjans digitals han continuat sent un recurs important per mantenir aquest nou vincle entre els usuaris i el museu.

En aquest sentit, es considera d'interès el butlletí periòdic digital d'informació de les activitats i l'actualitat del museu i del sector, notícies de l'àmbit i resums de continguts propis en forma d'articles o audiovisuals, a fi d'aportar atractiu cultural a l'eina comunicativa.

CANALS EN LÍNIA

Tot i el progressiu retorn a la normalitat, aquest any la pandèmia de la COVID-19 ha condicionat, encara, les trobades presencials. Per això, han estat claus els mitjans digitals, que ens han permès continuar mantenint el vincle entre els usuaris i el Museu Nacional. Així doncs, durant l'any 2021 els canals en línia s'han consolidat en l'estratègia comunicativa del museu. El nombre de persones que ha accedit als continguts del museu des del web o les xarxes socials ha crescut de manera sostinguda.

WEB

Sessions: 265.449

Usuaris: 191.601

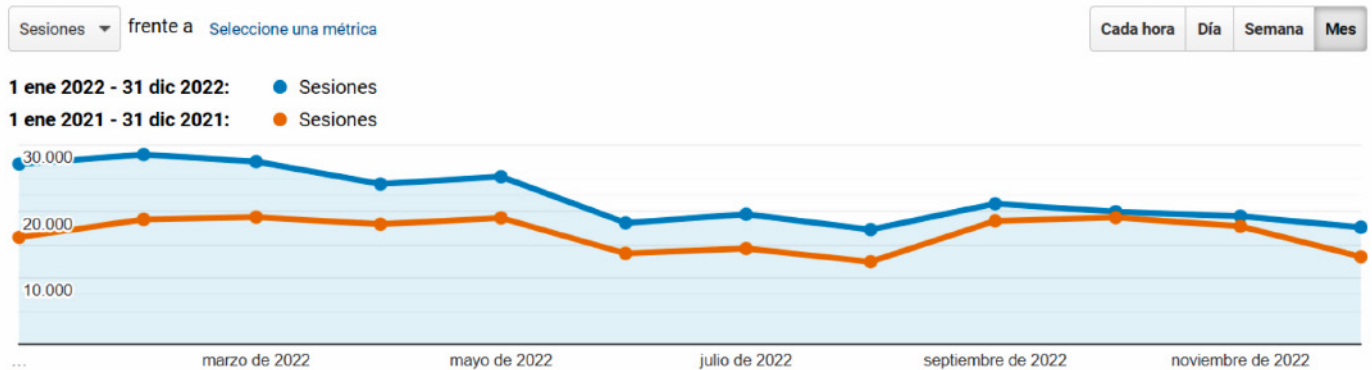
Pàgines vistes: 682.840

Pàgines per sessió: 2,57 pàgines per sessió

Durada de la visita: 2 minuts i 20 segons per sessió

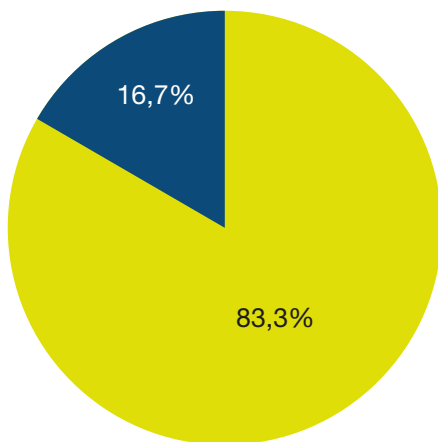
Any	2019	2020	2021	2022	Increment del 2022 respecte al 2021
Sessions	223.099	164.413	200.079	265.449	+65.370
Usuaris	171.880	129.204	144.541	191.601	+47.060
Pàgines vistes	574.117	410.832	513.562	682.840	+169.278

El lloc web de Museu d'Història de Catalunya (<https://mhcat.cat/>) ha obtingut un total de 265.449 visites (sessions) procedents de 191.601 usuaris durant tot l'any 2022. Aquestes visites suposen un creixement d'un 32,67% respecte l'any anterior, on s'han van obtenir 200.078. El període amb un major creixement respecte l'any anterior és el primer trimestre tal com podem observar en el següent gràfic mensual comparatiu de 2022 (blau) respecte 2021 (taronja):

Els usuaris recurrents representen un 16,7%, mentre que els nous un 83,3%:

■ Nous visitants
■ Vistants recurrents

El comportament dels usuaris en el lloc web és bo amb una duració mitjana de les visites de 2 minuts 20 segons, 2,57 pàgines visitades per sessió i un rebot del 57,48% (relativament elevat).

Pel que fa a les visites segons dispositiu, el mòbil ocupa el primer lloc amb 136.607 visites (51,46%). L'ordinador és el segon dispositiu més utilitzat amb 123.954 visites (46,70%) i, finalment, tablet obté 4.888 visites (1,84%). Volem destacar que es tracta del primer any amb més visites mòbils que d'ordinador: l'any anterior, l'ordinador era el 1r dispositiu amb el 51,72% de les visites i mòbil el segon amb el 45,99%.

Pel que fa a pàgines més visitades, trobaríem el següent TOP:

- Pàgina principal o d'inici.
- Pàgina exposició temporal 'Els Català, fotògrafs d'un segle'.
- Pàgina de l'audioguia, la visita amb mòbil.
- Pàgina de localització i tarifes.
- Pàgina general d'exposicions realitzades-
- Pàgina de les activitats familiars i infantils.

La pàgina principal és la més vista amb una gran quantitat de visites (106.180 totals o 78.985 úniques). Entre la resta de seccions més visites trobaríem sobretot exposicions i la visita i, dins d'aquestes seccions, hi haurà subpàgines com "Els Català, fotògrafs d'un segle" (exposició), "La visita amb mòbil (covid)" (la visita), "Tarifes" (la visita), "Audioguia La memòria d'un país" (la visita), "Second floor" (la visita / anglès) i "Jocs" (aquesta última activitat). La secció principal d'exposicions supera a la d'activitats (aquesta última no apareix en el ranking, mentre que la primera si).

A més a més, si filtrem els resultats per englobar totes les pàgines que contenen "exposicions" vs "activitats" obtenim que les primeres aconseguen 125.191 visites totals o 98.974 visites úniques i les segons 90.531 visites totals o 74.091 visites úniques. Es conclou, doncs, que les exposicions es veuen més que les activitats.

Pel que fa a la resta de seccions, a banda de "La Visita" que és una de les principals, hi hauria el següent ordre de major nombre de visites a menor: Educació > Col·lecció > Sobre el Museu > Recursos i recerca > Actualitat > Museu en xarxa.

Pel que fa a canals, el canal orgànic és el més representatiu amb 156.284 visites (58,88%). Posteriorment, hi hauria el canal directe que representa

un 28,04%, el de referència amb un 11,09% i el social amb un 1,72% . La resta són inferior a l'1%. Veure taula següent:

	Usuarios	Usuarios nuevos	Sesiones
	191.601 % del total: 100,00 % (191.601)	191.741 % del total: 100,07 % (191.612)	265.449 % del total: 100,00 % (265.449)
1. Organic Search	116.195 (59,09 %)	114.471 (59,70 %)	156.284 (58,88 %)
2. Direct	53.678 (27,30 %)	53.580 (27,94 %)	74.422 (28,04 %)
3. Referral	22.365 (11,37 %)	19.659 (10,25 %)	29.440 (11,09 %)
4. Social	3.828 (1,95 %)	3.582 (1,87 %)	4.577 (1,72 %)
5. Email	516 (0,26 %)	405 (0,21 %)	675 (0,25 %)
6. (Other)	42 (0,02 %)	41 (0,02 %)	45 (0,02 %)
7. Paid Search	3 (0,00 %)	3 (0,00 %)	6 (0,00 %)

Finalment, pel que fa a procedència, destaquem que el 80,4% del trànsit procedeix d'Espanya on el 49% és de Barcelona, 20% no s'identifica, 6% Madrid i entre l'1 i 2% trobem l'Hospitalet de Llobregat, Badalona, Sabadell, Terrassa, Sevilla i Girona. A la resta de països, trobaríem Estats Units (3% on cal tenir en compte que a vegades hi ha trànsit spam), França (2,71%), Regne Unit (1,93%) i Alemanya (1,42%).

XARXES SOCIALS

Seguidors de Facebook: 25.480

Seguidors de Twitter: 38.600

Seguidors d'Instagram: 13.800

Seguidors de YouTube: 758

Seguidors de Twitch: 114

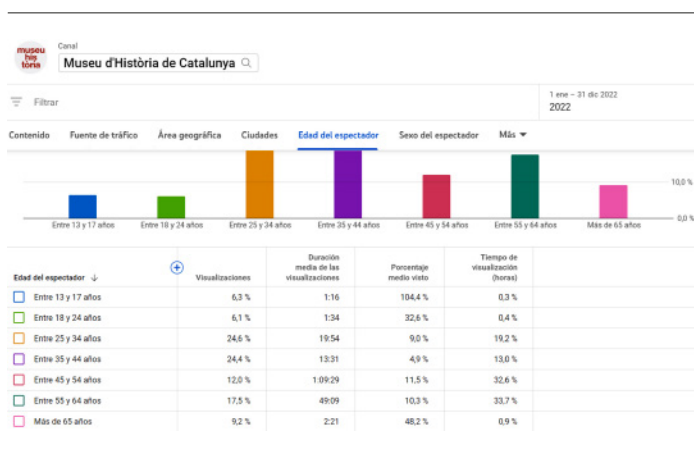
Any	2019	2020	2021	2022	Increment del 2022 respecte al 2021
Seguidors de Facebook	23.047	23.379	24.642	25.480	+838
Seguidors de Twitter	34.059	37.400	38.434	38.600	+166
Seguidors d'Instagram	6.660	10.400	12.797	13.800	+1.003
Seguidors de YouTube	286	433	623	758	+135
Seguidors de Twitch	-	60	113	114	+1

El nombre d'usuaris de les xarxes socials on el MHC és present l'any 2022 ha estat de 78.752. Els registres per plataforma indiquen que s'hi han anat incorporant nous usuaris i seguidors de manera progressiva:

- Twitter ha esdevingut la xarxa que compta amb més seguidors: 38.600 l'any 2022.
- El canal Facebook del MHC disposa de 25.480 seguidors el 2022, 838 més que el 2021.

- A Instagram hi ha 13.800 seguidors (2022); es tracta de 1.003 seguidors més respecte del 2020.
- Els subscriptors de YouTube són 758. El nombre de subscriptors ha augmentat respecte al 2021, per tal com han passat de 623 a 758. Pel què fa a l'any 2022 els vídeos de youtube han aconseguit 26.652 visualitzacions i durant aquest període els continguts més vistos han estat els relacionats amb l'exposició 'Els Català, fotògrafs d'un segle'.

Edat de l'espectador	Visualitzacions (%)	Duració mitjana de las visualizacions	Temps de visualització (hores) (%)
Entre 13 i 17 anys	6,3	0:01:16	0,31
Entre 18 i 24 anys	6,05	0:01:34	0,37
Entre 25 i 34 anys	24,56	0:19:54	19,16
Entre 35 i 44 anys	24,43	0:13:31	12,95
Entre 45 i 54 anys	11,96	1:09:29	32,6
Entre 55 i 64 anys	17,51	0:49:09	33,74
Més de 65 anys	9,19	0:02:21	0,85

Sexe del espectador	Visualitzacions (%)	Duració mitjana de les visualitzacions	Temps de visualització (hores) (%)
Dona	50,51	0:23:52	69,5
Home	49,49	0:10:41	30,5

Les dades apunten a un creixement continuat en totes les plataformes. La presència a les xarxes socials ha fet possible que el MHC estableixi diverses línies comunicatives directes i immediates, que li permeten contactar amb un públic genèric i, en bona part, jove.

Una de les iniciatives que s'han portat a terme a nivell comunicatiu ha estat el projecte SOM pòdcast una proposta d'àudio digital i periòdica que s'ha impulsat per donar a conèixer diferents períodes de la història catalana d'una forma divulgativa i didàctica. Amb aquesta col·lecció de pòdcasts volem acostar la història a la ciutadania d'una manera entretinguda, alhora que posem en valor la riquesa del patrimoni històric.

També cal destacar la participació al II Congrés Internacional de Museos y estrategias Digitales CIMED

2022, organitzat per la Universitat Politècnica de València juntament a la Red de Museos y Estrategias Digitales REMED, que proposa una trobada entre professionals i investigadors entorn a les necessitats dels museus i les estratègies digitals per la comunitat. La conservadora Raquel Castellà i el tècnic d'acció educativa, Eudald Navarro presentaran en el marc del congrés la comunicació: "Resistencia, reinención y retos en el Museo de Historia de Cataluña durante la era Covid-19. El caso práctico de Histogamers, en el canal de Twitch del museo. Un nuevo potencial de creación".

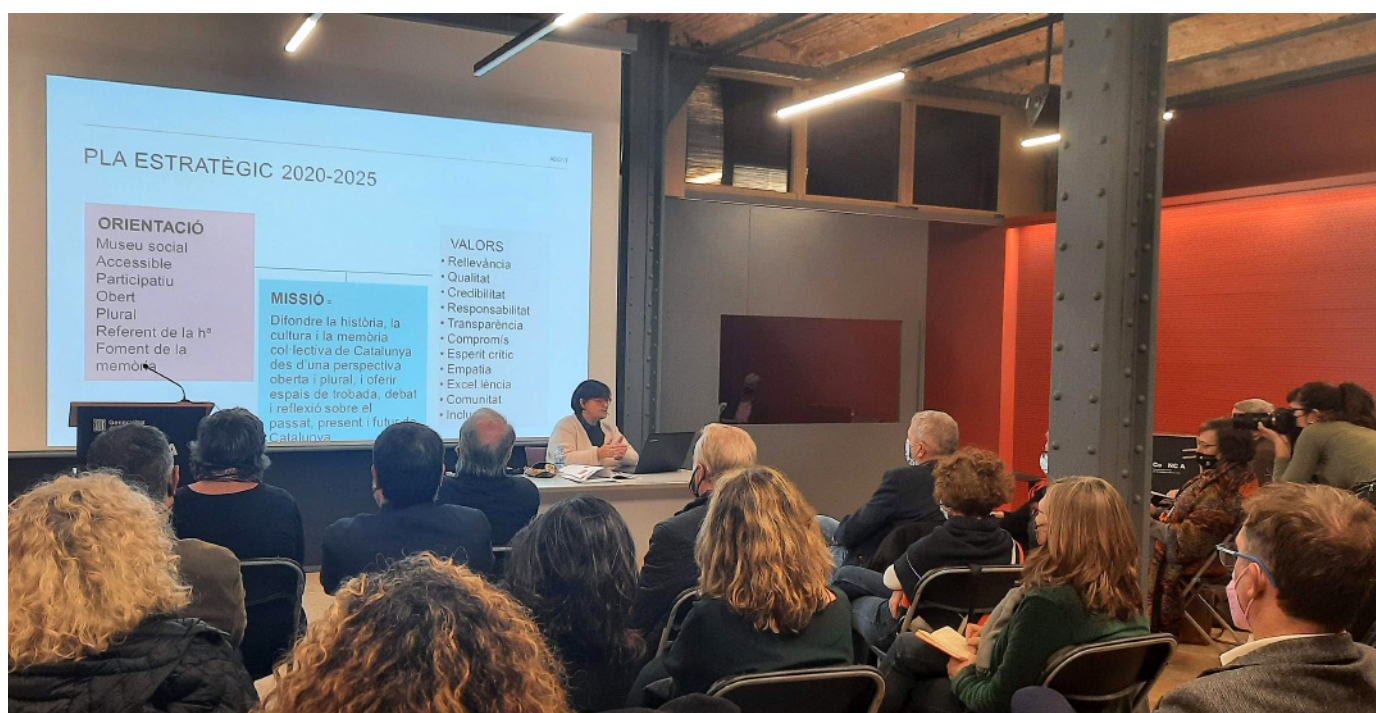
A més a més, també es va va participar en el III Congrés de Jocs en la història amb la comunicació 'La col·lecció Ramona Vila Vall (Can Xelí) al Museu d'Història de Catalunya' de la conservadora Raquel Castellà.

5 ACCIONS ESPECÍFIQUES

5.1 PLA ESTRATÈGIC. ESTUDI QUALITATIU DE PÚBLICS I GRUPS D'INTERÈS DEL MHC

Dins dels treballs de planificació estratègica, durant l'ant 2022 s'han completat les consultes dirigides als centres especialitzats en història i memòria i als museus de les xarxes temàtiques d'Història i Etnologia. En aquest sentit s'han realitzat entrevistes als següents responsables dels següents museus i centres: Carles Vicente (ICUB, Museu d'Etnologia i les Cultures del Món; Enric Garcia i Olga López (Museu Marítim de Barcelona); Marta Marín Dòmine (El Born Centre de Cultura i Memòria); Jusèp Boya (MAC); Vicenç Villatoro (Memorial Democràtic); Joan Roca (MUHBA); Jaume Perarnau (MNACTEC); Elisabeth Abat i Santi Rifà (Palau Robert); Sílvia Planas (Museu d'Història de Girona i del Museu d'Història dels Jueus); Gemma Carbó (Directora del Museu de la Vida Rural) i Jordi Abella (Director del Museu de les Valls d'Aneu). A banda s'han fet entrevistes al sector del turisme: Pablo Ortega (Futura Oficina de Turisme de la Generalitat a Palau de Mar) i al grup de periodistes i prescriptors (Sílvia Marimon, i Daniel Romaní diari Ara) i Laia Falcón (El Culturalista).

Els resultats de les entrevistes han estat presentats a l'equip del museu, i han servit per completar la definició conceptual del museu i redefinir i marcar les prioritats estratègiques.

6 XARXES TEMÀTIQUES DE MUSEUS

6.1 XARXA DE MUSEUS D'HISTÒRIA I MONUMENTS DE CATALUNYA

La Xarxa de Museus d'Història i Monuments de Catalunya (XMHMC) es va constituir l'any 2010 com a una de les xarxes temàtiques de museus impulsades per la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya. El document *Museus 2030. Pla de museus de Catalunya*, aprovat per Acord de Govern 121/2020 de 6 d'octubre, estableix que les xarxes temàtiques de museus són instruments de suport del Sistema de Museus de Catalunya. La Xarxa de Museus d'Història i Monuments de Catalunya (en endavant "la Xarxa" o XMHMC) té com a «funció l'establiment i el suport per a serveis mancomunats entre els membres de la xarxa al voltant de la preservació, la documentació, la recerca, el coneixement i la difusió de les col·leccions i del patrimoni històric dels museus membres de la Xarxa». El lideratge de les xarxes temàtiques s'exerceix des d'un museu que n'esdevé capçalera, en tant que referent a Catalunya en la temàtica i en el cas de la XMHMC és el Museu d'Història de Catalunya el que actua com a *primus inter pares* (el primer entre iguals) i assumeix un paper de lideratge i de suport en relació als altres membres de la Xarxa. En l'actualitat la XMHMC està composta per 13 museus i el conjunt d'elements d'alt valor patrimonial que gestiona l'Àrea de Monuments de l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural (vegi's documentació complementària: Organització i estructura de treball).

El funcionament de la Xarxa es fonamenta en el que estableix l'esmentat *Museus 2030. Pla de Museus de Catalunya* i es concreta amb més detall en el Programa d'actuacions 2021-2024. L'acció de la XMHMC es du a terme a partir de les decisions preses en el sí del Plenari, desenvolupades a partir de les comissions de cadascun dels projectes i amb l'assistència de l'Oficina Tècnica (reforçada, enguany, amb la contractació d'un coordinador extern). Durant l'any 2022 s'ha continuat treballant per assolir els objectius estratègics i programàtics d'una manera efectiva i en concordança amb la missió i els valors de la Xarxa. Entre aquests objectius hi figuren els que deriven de manera explícita de les directrius de *Museus 2030. Pla de Museus de Catalunya* com "Identificar els elements patrimonials que l'han de compondre i planificar una política d'adquisicions particular i comuna, establir els criteris de documentació i catalogació comuns i implementar les eines informàtiques i telemàtiques per gestionar-les" que s'ha traduït en l'elaboració

de *La política d'adquisicions dels museus d'història i etnologia de Catalunya* i en el processos de normalització documental del tesaurus de tots els museus de la Xarxa.

D'altres projectes donen resposta a diversos objectius generals i, alhora, prenen característiques que singularitzen els valors de la Xarxa, com és la tasca continua que duu a terme el grup de treball sobre Museus i Gènere per tal de reflexionar i fomentar nous discursos i metodologies per adequar els museus a les noves realitat socials. O també el projecte "Escenaris de la Història" que se centra en el propòsit fonamental de consolidar l'acció de recerca i l'establir línies d'actuació que facilitin la construcció de relats de país, a partir de conèixer millor els bens històrics dels museus, la seva funció i les seves possibilitats de creixement.

Així mateix s'ha treballat per oferir determinats serveis mancomunats com és el recurs d'una borsa d'exposicions itinerants que permeten contribuir a la difusió de temàtiques afins i el suport a urgències de conservació-restauració que requerien actuacions imminents o especials.

Finalment –i donades les circumstàncies derivades de la crisi sanitària– es va impulsar, juntament amb la Xarxa de Museus d'Etnologia de Catalunya, el projecte de participació popular "Memòries d'una pandèmia" plantejat amb la voluntat de preservar la memòria col·lectiva i les vivències durant la COVID-19.

Durant el 2021 una part fonamental de l'activitat es va centrar en el procés de redacció de *Re-pensar el museu. Una guia de reflexió i actuació amb perspectiva de gènere i feminista*. Amb una articulació similar a la que s'utilitza en d'altres accions del grup de treball (com en les jornades de formació), es busca aplicar la perspectiva de gènere a través de les funcions primordials que defineixen els museus: exposició, educació, documentació, recerca, adquisició, conservació i comunicació. Es planteja com una guia útil, pràctica, viable –que s'allunyi dels textos massa teòrics provinents d'entorns com l'àmbit universitari o acadèmic–, i està pensada pel conjunt dels museus al marge de la seva tipologia. L'elaboració d'aquest document és laboriós perquè es fa de forma col·lectiva i consensuada, però es preveu tenir-lo enllestit properament.

ESCENARIS DE LA HISTÒRIA

El projecte “Escenaris de la Història” va néixer de la necessitat d'articular un relat de la història de Catalunya a través dels seus museus i monuments de manera coordinada, inclusiva, diversa i actualitzada fins als nostres dies, a fi de donar coherència i articulació als espais d'història i memòria que componen la Xarxa. Centrant-se en la utilització de la microhistòria com a estratègia d'anàlisis històrica i la perspectiva de gènere, l'objectiu és crear una nova narrativa que complementi el “relat oficial” basat en la incorporació de les diferents famílies i la vida quotidiana de les persones que habitaven cada monument o casa històrica.

MEMÒRIES D'UNA PANDÈMIA

“Memòries d'una pandèmia” és un projecte de participació popular impulsat per la Xarxa de Museus d'Història i Monuments de Catalunya i la Xarxa de Museus d'Etnologia de Catalunya, amb la voluntat de preservar la memòria col·lectiva i les vivències durant la crisi de la COVID-19. A partir de la crida llançada el març de 2020, s'inicià una recollida de documents, vídeos, imatges i objectes oberta a tota la ciutadania, que va permetre als museus participants, esdevenir curadors dels records comuns, reflexionar sobre els efectes que ha causat la pandèmia al nostre territori i convertir-se en divulgadors actius d'un episodi històric de transcendència mundial. Els catorze museus que hi van participar van aplegar un gran nombre de material: 2.450 fotografies; 268 vídeos, 98 documents i 42 objectes

A partir d'una proposta sorgida en el plenari, es va crear una comissió “ad hoc” per redactar unes bases o instruccions per a projectes que es volguessin acollir a una línia de suport a les urgències de conservació-restauració. L'objectiu fonamental era el de col·laborar en aquelles intervencions que difícilment podien tenir cabuda en d'altres programes d'ajut o que requerien actuacions imminents o especials. Anna Capella (Museu de Mataró) i Eva Castellanos (Museu de Tortosa), amb el suport de la coordinació de la xarxa, es van encarregar de redactar el document.

POLÍTICA D'ADQUISICIONS

A partir del treball conjunt d'anàlisi i diagnòsi entre els centres que configuren la Xarxa de Museus d'Etnologia de Catalunya i la Xarxa de Museus d'Història i Monuments de Catalunya s'ha elaborat un document que emmarca les directrius i estratègies vers l'ampliació i la gestió de les seves col·leccions i, a més d'establir una política d'adquisicions compartida, també proposa harmonitzar-ho amb les preexistents o fonamentar la redacció per a aquells museus que no en disposin. S'ha dut a terme de forma paral·lela entre ambdues xarxes temàtiques perquè estan formades per centres amb unes col·leccions i una idiosincràsia que permet englobar-los sota el concepte de museus de societat.

El document final sobre *La política d'adquisicions dels museus d'història i etnologia de Catalunya* es troba en fase de revisió i, un cop aprovat de forma definitiva, també suposarà un instrument de consulta per tots aquells museus de societat del nostre país i se sumará a les directrius que proposa la Direcció general de Patrimoni Cultural en l'àmbit de museus i patrimoni.

NORMALITZACIÓ TESAURUS

D'ençà de l'any 2019, s'està portant a terme el projecte tesaurus que consisteix a realitzar processos de normalització documental als museus de la xarxa, d'acord amb els criteris marcats per la normativa aplicable i els estàndards de referència, en especial la traducció catalana del Tesaurus d'Art i Arquitectura.

L'empresa Nubilum ha sigut l'encarregada de recollir, agrupar i *mapejar* totes les dades necessàries per procedir al contrast i validació final de tota la terminologia amb cadascun dels museus. Es tracta d'un procés minuciós que ha suposat una ingent tasca per part dels tècnics de cada centre (sovint, amb el suport de documentalistes del territori) i que presentava

casuístiques molt diverses depenent del volum i l'heterogeneïtat de les col·leccions (una circumstància habitual en el cas dels museus d'història). Durant l'any 2021 ha finalitzat tota aquesta tasca i, en breu es durà a terme la segona fase que culminarà amb tot el procés: la integració de dades (l·listats i tesaurus) al programari de gestió de cada museu i a la validació i testeig del resultat. La implementació definitiva permetrà compartir uns paràmetres comuns que facilitin la cerca i identificació d'objectes a les bases de dades públiques.

ITINERÀNCIA D'EXPOSICIONS

La Xarxa de Museus d'Història i Monuments de Catalunya disposa d'una borsa d'exposicions itinerants que permeten contribuir a la difusió de temàtiques afins i a complementar la programació dels respectius centres. El catàleg contempla una dotzena d'exposicions disponibles –amb una oferta que es renova periòdicament– i es nodreix fonamentalment de produccions o coproduccions del Museu d'Història de Catalunya, però també acull projectes d'altres membres de la xarxa o propostes externes que puguin ser d'interès comú.

6.2 XARXA DE MUSEUS D'ETNOLOGIA DE CATALUNYA

La Xarxa de Museus d'Etnologia de Catalunya va ser creada el 19 de març de 2008, amb la signatura d'un conveni “per articular polítiques comunes de protecció del patrimoni i difusió, formació i dinamització territorial dels elements constitucionals del patrimoni etnològic contingut en els museus que en formin part”. La XME està formada per tretze museus amb una distribució estesa per tot el territori de Catalunya.

La creació de la XMEC va ser impulsada per la Conselleria de Cultura de la Generalitat de Catalunya en el marc del Pla de Museus 2008.

Els projectes que s'han portat a terme al llarg d'aquest 2022 des de les diferents comissions han estat els següents:

COMISSIÓ DE COMUNICACIÓ

Des de la comissió de comunicació es va encarregar la redacció del Pla estratègic de comunicació de la XMEC a l'empresa MKT Cultural que es va lliurar el passat mes d'octubre.

I seguint les seves directrius s'ha encarregat una nova marca d'identitat i manual corporatiu.

COMISSIÓ DE PRODUCTE LOCAL

– Encàrrec de la diagnosi de l'artesanía local de la Xarxa de Museus d'Etnologia de Catalunya, a l'empresa Raiels, SCCL.

– Encàrrec de la diagnosi de l'estat de les Botigues de la Xarxa de Museus d'Etnologia de Catalunya i proposta de millora, a l'empresa Komercium.

COMISSIÓ DE RECERCA

– Encàrrec de recerca sobre la fotografia d'aficionats de Catalunya al segle XIX i inicis del segle XX i el seu impacte cultural per la Xarxa de Museus d'Etnologia de Catalunya. A càrrec de Ramon Barnadas.

– Encàrrec de recerca sobre els instruments musicals i la seva relació amb la Xarxa de Museus d'Etnologia de Catalunya. A càrrec d'Anais Falcó.

COMISSIÓ DE TESAURUS: MIGRACIÓ I IMPLEMENTACIÓ

Es va realitzar la contractació de l'empresa Zetcom per a la integració de dades en el programa de gestió de

col·leccions Museumplus en cadascun dels museus de la Xarxa d'Etnologia de Catalunya.

Descripció de les tasques:

- Integració dels nous tesaurus Getty de nom d'objecte i material
- Integració dels nous llistats Getty de tècnica i ús
- Actualització dels termes existents pels nous termes Getty als camps nom objecte, material, tècnica i ús”.

Contractació de l'empresa Veraicon 2012 SL per a la revisió de la implementació dels tesaurus de nom d'objecte, material i llistats tècnica i ús dels museus de la Xarxa de Museus d'Etnologia de Catalunya. Descripció de les tasques:

- Verificació de la correcta implementació dels tesaurus/ llistats.
- Verificació del correcte enllaç dels termes del nou tesaurus/ llistat als registres dels termes que es van normalitzar en una fase anterior de normalització.
- Detecció i correcció d'errors.

COMISSIÓ DE MUSEUS I PARCS NATURALS

— PROJECTE DE PARCS NATURALS I MUSEUS

Aquest programa s'emmarca dins del conveni de col·laboració entre la Direcció General de Patrimoni Cultural i la Direcció General de Polítiques Ambientals i Medi Natural de la Generalitat de Catalunya. Treball conjunt de la Xarxa de Museus d'Etnologia gestionada pel Museu d'Història de Catalunya (MHC) i els parcs naturals. [TES] del 2018.

I en aquest marc trobem aquesta línia d'actuació.

Els museus que han liderat aquests programa per part de la XMEC són els següents:

- Can Quintana. Museu de la Mediterrània
- Ecomuseu de les Valls d'Àneu
- Museu de les Terres de l'Ebre
- Museu Etnològic del Montseny-La Gabella
- Museu Etnogràfic de Ripoll
- Musèu dera Val d'Aran

Les accions i parcs implicats en el programa han estat:

- V Jornada de Parcs Naturals i Museus: L'Artesania i el Producte Local. Celebrada al Museu Etnogràfic de Ripoll el dia 4 de novembre del 2022
- Accions de cooperació en l'àmbit del patrimoni etnològic als Parc Naturals de l'Alt Pirineu i el Parc Nacional d'Aigüestortes i estany de Sant Maurici.
- Elaboració de 50 fitxes de nous elements del patrimoni cultural del Delta de l'Ebre per completar l'inventari del Patrimoni cultural del Parc Natural del Delta de l'Ebre.

- Desenvolupar i implementar una base de dades on-line amb les fitxes d'aquests elements i d'altres de disponibles sobre el patrimoni cultural del delta de l'Ebre.
- Actualització de l'audiovisual del Parc de Montgrí, les Illes Medes i el Baix Ter, del Museu de la Mediterrània. Gravació de noves imatges, postproducció del muntatge, renovació dels reproductors i substitució de tres projectors.

La Xarxa de Museus d'Etnologia hi ha destinat 20.000 €

COMISSIÓ DE CONSERVACIÓ-RESTAURACIÓ

— CONSERVACIÓ I RESTAURACIÓ

A partir del encàrrec del document de Política de Conservació i Restauració dels Museus de la Xarxa de Museus d'Etnologia de Catalunya lliurat per l'empresa 4Restaura, s'han intervingut les peces més urgents dels fons dels museus de la XMEC.

— CAMBRA D'ANÒXIA

Seguint la col·laboració amb el Museu d'Etnologia de Ripoll s'han efectuat tres cambres d'anòxia amb peces dels museus de la XMEC.

Per aquestes accions s'hi han invertit un total de 50.500,19 €

7 INDICADORS

TOTAL DE VISITANTS

109.756

TOTAL DE VISITANTS A LES EXPOSICIONS

TOTAL DE VISITES A
L'EXPOSICIÓ PERMANENT

48.111

TOTAL DE VISITES A LES
EXPOSICIONS TEMPORALS

22.038

TOTAL D'ASSISTENTS A LES ACTIVITATS

34.626

DISTRIBUCIÓ ENTRADES

GENERAL

44.073

REDUÏDA

10.631

GRATUÏTA

49.616 + 17.074

ACCÉS LLIURE

15.771

8 PRESSUPOST

PRESSUPOST MUSEU D'HISTÒRIA DE CATALUNYA 2022

INGRESSOS

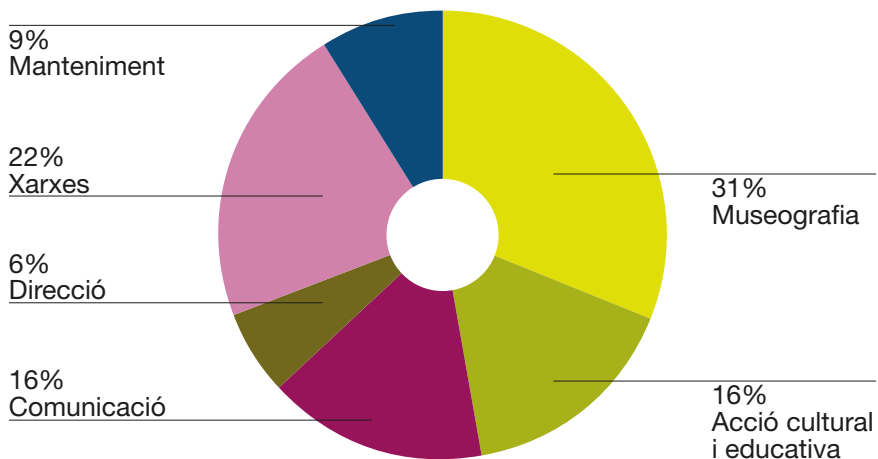
<i>Drets d'entrada</i>	194.540,74
Aportacions dels titulars	
Activitats	7.407,00
Vendes	5.062,73
Lloguer d'espais	12.358,55
Altres ingressos propis	117.764,12
TOTAL	337.133,14 €

DESPESES

<i>Despesa Estructural</i>	
Personal	905.678,25
Despesa Estructural s/personal	1.253.258,64
<i>Despesa programació i projectes</i>	1.102.729,01
<i>Despesa en inversions</i>	105.257,77
TOTAL	3.366.923,67 €

Museografia	338.195,88
Acció cultural i educativa	175.399,61
Comunicació	175.676,64
Direcció	69.376,72
Xarxes	239.999,37
Manteniment	104.080,79
TOTAL	1.102.729,01 €

DESPESA PROGRAMACIÓ I PROJECTES ANY 2022

9 CRÈDITS

MUSEU D'HISTÒRIA DE CATALUNYA

Edició

Raquel Castellà

Textos

PRESENTACIÓ

Jordi Principal

MHC

Griselda Aixelà

Francesc Cardona

Raquel Castellà

Mariona Companys

Carol Ribera

Teresa Rodón

Daniel Solé

Vanessa Vicente

Xarxa de Museus d'Història i Monuments
de Catalunya (XMHMC)

David Santaaulària

Xarxa de Museus d'Etnologia de Catalunya (XMEC)

Joan Vicenç

Disseny i maquetació

Pere Canals

Imatges

Paco Amate

Raquel Castellà

David Campo

Manel Larriba

Pepo Segura

